

Prilagojeni izobraževalni program z nižjim
izobrazbenim standardom (NIS)

GOSPODINJSTVO

Učni načrt

Razporeditev ur predmeta

Število ur	5. razred	6. razred	7. razred	8. razred	9. razred	Skupaj
Tedensko	2	2	2	2	2	/
Letno	70	70	70	68	66	344

Učni načrt
Gospodinjstvo
Prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom (NIS)

Avtorji posodobljenega učnega načrta:

Irena Simčič, Zavod Republike Slovenije za šolstvo
dr. Stojan Kostanjevec, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Dragana Žunič, Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Judita Špiljak, II. OŠ Žalec
Mateja Drobnič, OŠ Dragotina Ketteja Novo mesto

Strokovni pregled:

dr. Francka Lovšin Kozina, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
Urša Brenkuš, OŠ Jela Janežiča

Uredila: Dragana Žunič, Zavod RS za šolstvo

Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba

Izdala: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. Darjo Felda

Za zavod: dr. Vinko Logaj

Spletna izdaja
Ljubljana 2024

Objava na spletni strani

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/Ucni-nacrti/GOSPODINJSTVO-5.-9.-RAZRED-NIS.pdf>

Posodobljeni učni načrt za predmet gospodinjstvo v prilagojenem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 233. seji dne 18. januarja 2024.

Posodobljeni učni načrt za predmet gospodinjstvo v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je pripravila predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta. Pri posodabljanju je izhajala iz predhodnega učnega načrta za predmet gospodinjstvo v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom ter sodobnih strokovnih dognanj in pristopov.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 184184835](#)

ISBN 978-961-03-0832-4 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA	5
3 OPERATIVNI CILJI, VSEBINE IN DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	7
3.1 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje.....	8
3.2 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje	38
4 STANDARDI ZNANJA	66
4.1 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje.....	66
4.2 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje	67
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	70
5.1 Uresničevanje ciljev predmeta	70
5.2 Medpredmetne povezave	72
5.3 Individualizacija in diferenciacija	74
5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja	75
5.5 Digitalna tehnologija	76

1 OPREDELITEV PREDMETA

Učni načrt za predmet gospodinjstvo v prilagojenem programu devetletne osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom (v nadaljevanju prilagojeni program z NIS) je strokovno besedilo, namenjeno učiteljem,¹ ki poučujejo učence, usmerjene v ta program. Učni načrt opredeljuje izhodišča za poučevanje vsebin predmeta in omogoča učencem poglobitev in nadgradnjo znanj iz različnih naravoslovnih in družboslovnih disciplin. Vsebine učnega načrta za predmet gospodinjstvo omogočajo in spodbujajo razvoj ustrezne gospodinjske pismenosti učencev (prehranska, zdravstvena, ekonomsko-finančna in okoljska pismenost), praktičnih znanj in spretnosti, kot tudi vseživljenjskih spretnosti (natančnost, vztrajnost, delavnost in inovativnost, idr.), ki jih bodo učenci potrebovali v svojem nadaljnjem osebnem in poklicnem življenju. Predmet se izvaja od 5. do 9. razreda v obsegu dveh pedagoških ur na teden in spada med obvezne predmete.

Učni načrt za predmet gospodinjstvo opredeljuje vsebine petih tem, ki se pri pouku prepletajo in jih učenci spoznavajo in obravnavajo predvsem s svojo dejavnostjo pri individualnem in sodelovalnem učenju ter v okviru praktičnega pouka: 1) hrana in prehrana, 2) osnove higijene, 3) tekstilije, oblačenje in obutev, 4) bivanje in okolje in 5) ekonomsko-finančno področje. Vsebine predmeta gospodinjstvo so naravnane na pridobivanje praktičnih znanj, spretnosti in vedenj učencev o izbiri zdravih, hranljivih in varnih živil, njihovi pravilni pripravi, kuhanju zdravih in uravnoveženih obrokov, pravilnem uživanju hrane, zdravih prehranskih navadah, pomenu rednega in pravilnega vzdrževanja osebne higijene in higijene bivalnih prostorov za zdravje, tekstilstvu in oblačenju, okolju in odgovornejšem ravnanju z okoljem, s področja ekonomsko-finančne pismenosti in potrošniške vzgoje ter za racionalno in gospodarno izrabo virov v naravi in družbi, ki so potrebni za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb. Pri obravnavi tem in učnih sklopov je poudarek na njihovi obravnavi z vidika trajnostnega razvoja, skrbi za zdravje in ustvarjanja priložnosti pri pouku za razvoj in krepitev socialnih spretnosti in spretnosti sodelovanja, ustvarjalnosti in inovativnosti ter vseživljenjskih spretnosti učencev. Zadovoljevanje potreb posameznika in družbe, ki vključuje različne vire v naravi in družbi (človeški viri, čas, energija, hrana in druge dobrine) pri predmetu gospodinjstvo uresničujemo pri vseh temah in učnih sklopih.

¹ V nekaterih delih besedila so izrazi učitelj/učiteljica, učenec/učenka (v ednini in množini) zapisani v slovnični obliki moškega spola kot nevtralni in veljajo za oba spola. Namen takega zapisa je boljša berljivost zaradi številčnosti navedenih izrazov v celotnem besedilu.

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

S splošnimi cilji opredeljujemo namen poučevanja vsebin predmeta gospodinjstvo. Namen predmeta gospodinjstvo je, da učenci v prilagojenem programu z NIS z raznovrstnimi praktičnimi dejavnostmi kar se da aktivno, izkustveno in z vidika trajnostnega razvoja spoznavajo in razvijajo razumevanje vsebin z gospodinjskega področja v okviru petih tem – 1) hrana in prehrana, 2) osnove higijene, 3) tekstilije, oblačenje in obutev, 4) bivanje in okolje in 5) ekonomsko-finančno področje – ter razvijajo in krepijo motorične in socialne spretnosti v skladu s svojimi zmožnostmi. Z vidika vrednot učenci pri predmetu gospodinjstvo oblikujejo pozitivna stališča do skrbi za lastno zdravje in zdravje drugih, spoštljivega in trajnostnega odnosa do okolja in narave ter razvijajo ključne kompetence za vseživljenjsko učenje (pismenost s poudarkom na gospodinjski pismenosti, družbene, osebne in digitalne kompetence).

Učenci pri pouku predmeta gospodinjstvo:

- spoznavajo in pridobivajo znanja in spretnosti z različnih področij gospodinjstva, kot so zdrava, varna in varovalna prehrana, osebna higiena in higiena prostorov, tekstilije, oblačila in obutev, bivanje in okolje ter ekonomsko-finančno področje,
- spoznavajo in vrednotijo pomen zdrave, varne in varovalne prehrane ter vpliva prehranskih navad in življenjskega sloga na zdravje,
- spoznavajo in upoštevajo pravila za varno delo v gospodinjski učilnici in domači kuhinji, pravilno rabo gospodinjskih aparatov in pripomočkov, postopke obdelave živil in materialov ter izdelavo različnih uporabnih izdelkov,
- ob uporabi gospodinjskih aparatov, pripomočkov in enostavne digitalne tehnologije pri praktičnem delu razvijajo in urijo delovne spretnosti, učijo se trajnostne izrabe virov ter natančnosti in reda pri delu,
- spoznavajo lastnosti različnih tekstilij, izdelujejo uporabne tekstilne izdelke in se učijo trajnostnega ravnanja s tekstilijami in obutvijo,
- učijo se urejanja in vzdrževanja bivalnih prostorov z vidika trajnosti in skrbijo za higieno prostorov,
- se učijo sprejemati in ovrednotiti odločitve, ki se nanašajo na osebni in družinski proračun v skladu s potrebami, željami, cilji in razpoložljivimi viri,
- spoznavajo pravice potrošnika, različne načine oglaševanja in vpliv oglaševanja na potrošnikove odločitve,
- razvijajo spretnosti načrtovanja in varnega izdelovanja izdelkov ter z njimi izražajo svojo osebno ustvarjalnost,
- razvijajo stališča o pomembnih vidikih življenja posameznika in skupnega življenja v družini in družbi z vidika zdravja, potrošništva in trajnostnega razvoja,
- razvijajo in urijo spretnosti sodelovanja in spoštljivega sporazumevanja in razvijajo občutek soodgovornosti za doseganje skupnega cilja,
- spoznavajo svoje sposobnosti, potenciale in poklicne interese,

- spoštujejo naravno in kulturno dediščino ter se zavedajo pomembnosti gospodinjskih aktivnosti in medčloveških odnosov,
- s sodelovalnim učenjem pri praktičnih dejavnostih se navajajo na kulturno obnašanje in bonton ter enakovredno delitev dela v skrbi za samega sebe, za druge in okolje,
- razvijajo zaznavne spretnosti s sprejemanjem informacij z vidnim, slušnim, okušalnim, tipalnim in kinestetičnim občutkom.

3 OPERATIVNI CILJI, VSEBINE IN DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Operativni cilji in vsebine so v učnem načrtu za gospodinjstvo urejeni po temah in učnih sklopih. Cilji in vsebine posameznega učnega sklopa izhajajo iz predhodnih ciljev in vsebin, ki se nadgrajujejo in dopolnjujejo, zato so zapisani v vzporednih stolpcih, da se v okviru vzgojno-izobraževalnega obdobja vidi nadgradnja ciljev iz razreda v razred.

Vrstni red uresničevanja ciljev oziroma obravnave učnih sklopov v posameznem razredu je avtonomna odločitev učitelja. Učitelj v letni pripravi in pripravah na pouk razporeja zaporedje operativnih ciljev in vsebin v smiselnem obsegu, kot to dopušča pouk gospodinjstva, in načrtuje pouk tako, da pri poučevanju in učenju vključuje različne pristope, metode in oblike dela s poudarkom na praktičnem pouku, medpredmetnem povezovanju, sodelovalnem učenju in aktivni vlogi učencev v učnem procesu. Zaželeno je, da se operativni cilji medsebojno povezujejo in obravnavajo tako, da se določena vsebina predmeta gospodinjstvo obravnava čim bolj celostno. Zapis operativnih ciljev po razredih je priporočilo, katere cilje bi kazalo doseči v določenem razredu. Učitelj sam presodi, ali bo cilje posameznega vzgojno-izobraževalnega obdobja uresničeval tako, kot je priporočeno, ali upočasnjeno oziroma pospešeno glede na značilnosti učencev v konkretnem oddelku v prilagojenem programu z NIS ter specifik organizacijskih, prostorskih in materialnih pogojev šole.

Učni načrt vključuje tudi didaktična priporočila in predlagane praktične dejavnosti za posamezno temo in učne sklope, ki ponujajo predloge uresničevanja ciljev učnega načrta tako, da vodijo k napredku v znanju in usvojenih spretnostih ter spodbujanju ustvarjalnosti, inovativnosti, zadovoljstva ob učenju, samostojnosti, socialnih spretnosti, spretnosti spoštljive in strpne komunikacije idr. Pri načrtovanju pouka v vseh etapah učnega procesa in pri izbiri ciljev, vsebin in dejavnosti naj bo v središču učenec, njegove posebne vzgojno-izobraževalne potrebe, zmožnosti, interesi, močna področja in primanjkljaji, tako da je v proces poučevanja in učenja vključen čim bolj celostno. Učitelj mora pri svojem delu ohraniti dovolj visoka pričakovanja, da bi vsak učenec v prilagojenem programu z NIS lahko realiziral svoje potenciale in spretnosti.

3.1 Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

Tema: HRANA IN PREHRANA		
<p>Namen teme in učnih sklopov: Kakor vsa živa bitja potrebuje hrano za svojo rast, razvoj in obstoj tudi človek. Zdrava prehrana je eden od pogojev dobrega psihičnega in fizičnega počutja človeka. Ustrezno sestavljeni dnevni obroki hrane zadovoljujejo človekove potrebe po hranljivih in energijskih snoveh, potrebnih za rast, razvoj in opravljanje življenjskih funkcij. Poznavanje priporočil zdravega prehranjevanja nam omogoča ustrezne izbire primerne in zadostne hrane. Na svetu se ljudje zelo različno hranijo – tako je še vedno veliko takih, ki trpijo za lakoto in obolevajo zaradi pomanjkanja hrane, prav tako pa je tudi veliko takih, ki obolevajo zaradi prevelikega vnosa hrane in bolezni, ki jih prinaša nezdrav način življenja, kar vodi v prekomerno hranjenost in debelost. Pomanjkanje, pa tudi prevelike količine hranljivih snovi privedejo do poslabšanja zdravstvenega stanja.</p>		
4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI		
Učenec:		
	<p>Sklop: Gospodinjska učilnica</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna razporeditev v gospodinjski učilnici, osnovno opremo, aparate in pripomočke v kuhinji, • pravilno poimenuje in razlikuje gospodinjske pripomočke, pribor, posodo glede na uporabo, 	<p>Sklop: Gospodinjska učilnica</p> <ul style="list-style-type: none"> • samostojno izbira osnovne ustrezne gospodinjske aparate ali pripomočke glede na praktično dejavnost, • spozna pravilen raspored pripomočkov v gospodinjski učilnici in se v učilnici primerno orientira,

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<ul style="list-style-type: none"> • po navodilih izbere ustrezen gospodinjski aparat in/ali pripomočke glede na praktično dejavnost, • spozna osnove pravilnega in varnega vzdrževanja gospodinjske učilnice, opreme, aparatov in pripomočkov v kuhinji, • razvija skrb za osebno higieno med praktičnim delom, • opiše, kaj obsega skrb za osebno higieno, • spozna osnovne postopke priprave na delo, • se navaja na pravilno ravnanje s čistili in pripomočki za čiščenje. 	<ul style="list-style-type: none"> • pogloblja znanje o aparatih in pripomočkih v gospodinjstvu, • pogloblja znanje o postopkih priprave na delo, • skrbi za osebno higieno in higieno kuhinjskih aparatov, pripomočkov in gospodinjske učilnice med praktičnim delom, • pogloblja znanje o varni in pravilni uporabi gospodinjskih aparatov in kuhinjskih pripomočkov, • osnovne gospodinjske aparate uporablja samostojno in varno, • se navaja na pravilno ravnanje s čistili in pripomočki za čiščenje.

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<p>Sklop: <i>Gospodinjski aparati in kuhinjski pripomočki</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna delovanje osnovnih gospodinjskih aparatov, • po navodilih varno in pravilno uporablja gospodinjske aparate in kuhinjske pripomočke (npr. pri pripravi enostavnega napitka, smutija ali namaza). 	<p>Sklop: <i>Konzerviranje in shranjevanje živil</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna pomen priprave ozimnice, • spozna pomen in osnovne načine konzerviranja ter shranjevanja živil, • spozna osnovne naravne konzervanse, • na primerih spozna postopke sušenja, sočenja ali vkuhanja, • spozna nadaljnjo uporabo konzerviranih živil in jih uporablja pri pouku, • spozna industrijsko konzervirana živila in njihovo uporabo, • se navaja na ekonomično ravnanje s sezonskimi živili.

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<p>Sklop: Prehranski krožnik</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna skupine živil, • spozna prehranski krožnik in sestavo uravnoveženega in zdravega obroka, • spozna osnovni pomen posamezne skupine živil v prehrani, • spozna pomen rednega uživanja raznolikih živil, svežega in raznobarnega sadja in zelenjave, • sestavi obrok po načelih prehranskega krožnika. <p>Sklop: Dnevni obroki</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna pomen rednih dnevnih obrokov za zdravje in dobro počutje, • se uči o pomenu zajtrka in šolske malice za zdravje, 	<p>Sklop: Prehranski krožnik</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna sestaviti prehranski krožnik, • podrobneje spozna škrobna živila, • našteje in uporablja načine toplotne obdelave škrobnih živil, • se seznani z načini shranjevanja škrobnih živil, • raziskuje in uporablja enostavne recepte za pripravo jedi na osnovi škrobnih živil, • pripravi praznovanje z vključevanjem škrobnih živil v jedilnik.

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<ul style="list-style-type: none"> • usvaja kulturni in higienski način priprave in uživanja hrane, • se seznani s sestavo recepta, • spozna načine strežbe in bonton pri prehranjevanju ter jih pri šolskih obrokih dosledno upošteva, • spozna načine priprave jedilne mize in pogrinjka glede na vrsto obroka in priložnost, • usvaja pravilna ravnanja s kuhinjskimi odpadki in za zmanjševanje zavržkov hrane, • spozna pomen varčevanja z energijo, materiali in časom, • spozna osnovne značilnosti praznovanja, • izdelava načrt in pripravi manjše praznovanje, • pridobiva občutek za kulturno in estetsko pripravo praznovanja, • razvija občutek za sodelovanje. 	

4. razred	5. razred	6. razred
VSEBINE IN POJMI		
	<p><i>Gospodinjska učilnica</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gospodinjska učilnica in oprema • Posoda • Pribor • Pripomočki • Aparati • Delovna zaščita • Čistila • Osebna higiena in higiena v kuhinji <p><i>Gospodinjski aparati in kuhinjski pripomočki</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mali in veliki gospodinjski aparati • Kuhinjski pripomočki • Varno rokovanje z gospodinjskimi aparati in kuhinjskimi pripomočki <p><i>Prehranski krožnik</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prehranski krožnik • Skupine živil • Uravnotežen obrok 	<p><i>Gospodinjska učilnica</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Razpored v gospodinjski učilnici • Mali in veliki gospodinjski aparati • Čiščenje, čistila in pripomočki za čiščenje <p><i>Konzerviranje in shranjevanje živil</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Priprava ozimnice • Konzerviranje • Sušenje • Vkuhavanje • Sočenje • Shranjevanje <p><i>Prehranski krožnik</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Škrob • Žita, žitni izdelki • Krompirjevi izdelki • Kuhanje, cvrenje, pečenje

4. razred	5. razred	6. razred
VSEBINE IN POJMI		
	<p><i>Dnevni obroki</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dnevni obroki • Načini strežbe • Bonton prehranjevanja • Kuhinjski odpadki • Recepti • Praznovanje • Pogrinjek • Vabilo • Voščilo 	<ul style="list-style-type: none"> • Recepti

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI HRANA IN PREHRANA

Učenci spoznavajo splošna pravila, ki veljajo v gospodinjski učilnici. Ob začetku šolskega leta vzpostavijo rutino prihoda v učilnico (skrb za higieno, zaščitna oblačila, speti lasje idr.). Pri delu je glavno vodilo varnost: tako pri rokovanju s kuhinjskimi pripomočki, gospodinjskimi aparati, pripravi hrane kot tudi s čistilnimi sredstvi. Trudimo se, da so učenci kar se da samostojni pri delu. Praktično prikažemo rokovanje z gospodinjskimi aparati, opremo in kuhinjskimi pripomočki. Učenci poiščejo ali pospravijo kuhinjski pripomoček, aparat na ustrezno mesto po navodilu učitelja ter samostojno, ko usvojijo raspored gospodinjskih aparatov in kuhinjskih pripomočkov v gospodinjski učilnici.

Kot projektno delo lahko učenci pripravijo plakat s tlorisom gospodinjske učilnice in rasporedom pohištva, opreme in gospodinjskih aparatov. Plakat lahko pripravijo v paru ali skupini, s čimer ustvarjamo priložnosti za sodelovalno učenje in krepitev socialnih spretnosti.

Plakat vrednotimo po vnaprej dogovorjenih kriterijih uspešnosti (vrstniška povratna informacija, lastno vrednotenje, povratna informacija učitelja), ki vključujejo različne vidike vrednotenja, kot so estetski vidik izdelanega plakata, vključenost v proces priprave plakata, vloženi trud, spretnosti sodelovanja pri skupinskem delu idr. Učenci lahko slikovne prikaze (vizualne opore) gospodinjske opreme, aparatov in pripomočkov, jedilnega in kuhalnega pribora sami razporedijo in prilepijo na ustrezne predalnice, omarice in omare v gospodinjski učilnici.

Učenci spoznajo prehranski krožnik s pomočjo modela, ki je izobešen na vidnem mestu. Čim bolj samostojno poskušajo sestaviti svoj prehranski krožnik in ga ovrednotiti na podlagi modela ter po vnaprej dogovorjenih kriterijih uspešnosti (vrstniška povratna informacija, lastno vrednotenje, povratna informacija učitelja). Če ima učenec težave pri uvidu napak, mu pri tem pomagamo. Pri delu uporabljamo sezonsko sadje ali zelenjavo. Če imamo možnost, lahko uporabimo zelišča, dišavnice ali začimbe, ki smo jih predhodno vzgojili na šolskem zeliščnem vrtu. Na primeru šolskega jedilnika lahko učenci barvno označijo ali določijo skupine živil in ocenjujejo, v kolikšni meri je šolski jedilnik pripravljen po načelih prehranskega krožnika. Pri kuhanju spodbujamo sodelovalno učenje. Praktično prikažemo delovanje kuhinjskih aparatov, učenci pa čim bolj samostojno pripravljajo izbrane jedi.

Načine strežbe in bonton pri prehranjevanju učenci spoznavajo prednostno pri praktičnem delu, lahko pa tudi odigrajo igro vlog ali pogledajo tematske video posnetke.

Cilje in vsebine iz sklopa Konzerviranje in shranjevanje živil obravnavamo praktično s konkretnimi postopki konzerviranja in shranjevanja različnih živil. Za spoznavanje industrijsko konzerviranih živil lahko z učenci izvedemo obisk lokalne trgovine in nakup različnih industrijsko konzerviranih živil, ki jih nato primerjamo z živili, ki smo jih konzervirali pri pouku, jih uporabimo pri pripravi jedi idr.

Učenci poznajo različna čistila za čiščenje in vzdrževanje čistoče v gospodinjski učilnici, ob tem učence navajamo na uporabo varnih in naravnih čistil. Zavedajo naj se, da je vzdrževanje čistoče in urejenost gospodinjske učilnice skupna odgovornost.

Učenci čistijo delovno površino, kuhinjske pripomočke, aparate. Pri čiščenju in vzdrževanju upoštevajo varno in varčno rabo čistil in pripomočkov za čiščenje.

Tema: OSNOVE HIGIENE		
<p>Namen teme in učnih sklopov: Ko govorimo o higieni, imamo v mislih osebno, družinsko in javno higieno. Osebna higiena je eno od glavnih področij higiene, med katera spada zlasti higiena telesa, oblačenja, prehrane, spanja in počitka. V vzgojno-izobraževalnih ustanovah pa je izjemnega pomena tudi javna higiena.</p>		
4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI		
Učenec:		
	<p>Sklop: Osebna higiena</p> <ul style="list-style-type: none"> • usvaja postopke pri negi posameznih delov telesa, • spozna pripomočke in sredstva za osebno nego ter njihovo smotrno uporabo, • razvija navado redne higiene in nege posameznih delov telesa (obraza, rok) in racionalno rabo vode, • se navaja na pravilno uporabo sanitarij. 	<p>Sklop: Osebna higiena</p> <ul style="list-style-type: none"> • razume pomen rednega umivanja in nege telesa in intimnih delov telesa, • pogloblja znanje o negi telesa in smotrno ter varno uporabo ustreznih pripomočkov, negovalnih sredstev in sredstev za zaščito kože, • se seznani s sekundarnimi znaki pubertete in jih našteje, • spozna pomen gibanja na svežem zraku za zdravje, • spozna uporabo toaletne torbice.

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<p>Sklop: <i>Nega zob</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna pomen zdravih zob za zdravje in počutje človeka, • se uči o posledicah neustrezne nege zob, • skrbi za vsakodnevno nego zob. <p>Sklop: <i>Šolska torba</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • razvija občutek za urejenost šolske torbe, • sprotno ureja šolsko torbo glede na urnik, • se uči o pomenu reda v šolski torbi za racionalno izrabo časa, • se uči pravilne uporabe šolske torbe z vidika telesne obremenitve in varnosti v prometu. 	

	5. razred	6. razred
	VSEBINE IN POJMI	
	<p>Osnove higijene</p> <ul style="list-style-type: none"> • Higijena • Pripomočki in sredstva za nego • Prha • Kad • Sanitarije <p>Nega zob</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zobna ščetka, pasta • Zobna nitka • Zobna prha • Masaža dlesni <p>Šolska torba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Šolska torba in šolske potrebščine • Red, urejenost • Odsevník • Telesna obremenitev • Zdrava hrbtenica 	<p>Osebna higijena</p> <ul style="list-style-type: none"> • Higijena • Intimni deli telesa • Pripomočki in sredstva za nego telesa in zaščito kože • Toaletna torbica • Vložki • Tamponi • Menstruacija • Polucija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI OSNOVE HIGIENE

Učenci izvajajo vsakodnevno rutino skrbi za osebno higieno. Praktično prikažemo pravilno umivanje delov telesa (obraz, roke, zobje), lahko tudi s pomočjo modela. Pri praktičnem ščetkanju zob učence motiviramo in jim pomagamo pri razvijanju spretnosti, vztrajnosti in obvladovanju veščine. Lahko si pomagamo z učnim modelom, lutko ipd.

Izvedbo delavnice prilagodimo individualnim posebnostim učencev.

S pomočjo embalaž različnih izdelkov za osebno nego učenci spoznajo njihovo uporabo in namen. Učenci v čim večji meri samostojno poskrbijo za osebno higieno.

Pri pripravi šolske torbe individualno svetujemo in usmerjamo vsakega učenca posebej. Pozorni smo, da si nastavijo ročaje šolske torbe glede na njihovo velikost, šolske pripomočke pa zložijo tako, da najmanj obremenjujejo hrbtenico. Prikažejo pravilno nošenje šolske torbe.

Učenci pripravijo toaletno torbico, če imajo možnost, lahko pripravljeno toaletno torbico prinesejo od doma, v nasprotnem primeru pripravimo demonstrativno toaletno torbico. Učenci poimenujejo, naštejejo vsebino torbice, razložijo namen posameznega pripomočka za nego telesa. Pripomočke in sredstva za nego telesa in zaščito kože primerjajo glede na namembnost.

K sodelovanju povabimo zdravstveno ustanovo, v kateri se učenci udeležijo izobraževalnih delavnic na dogovorjeno temo.

Tema: TEKSTILIJE, OBLAČENJE IN OBUTEV

Namen teme in učnih sklopov: V okviru omenjene teme učenci spoznavajo tekstilije od vlaken do končnih izdelkov ter spoznajo pomen poznavanja surovinske sestave, procesa izdelave, nege izdelkov in nakupnih odločitev. Učenci naj bi znali poskrbeti za svoja oblačila. Predvsem mladi zaradi pomanjkanja veščin ustreznega vzdrževanja oblačila prehitro zavržejo, kar tudi ni skladno s konceptom trajnostnega razvoja. Predmet gospodinjstvo predstavlja dobro izhodišče za osnovno tekstilno opismenjevanje oziroma pridobivanje temeljnih znanj in veščin za ravnanje s tekstilijami. Z različnimi praktičnimi vajami lahko učenci spoznajo tekstilne materiale in njihove lastnosti ter različne postopke. Tako lahko razvijajo svojo kreativnost, finomotorične spretnosti in pridobivajo ideje, kako lahko ohranjajo tekstilije čim dlje uporabne in kako z njimi ravnati, če se poškodujejo, oziroma kako jih reciklirati in pravilno odstraniti, ko postanejo odvečne.

4. razred

5. razred

6. razred

OPERATIVNI CILJI

Učenec:

Sklop: *Ročno šivanje*

- spozna osnovni šivalni pribor,
- se seznani z osnovnimi vbodi,
- uri veščine rezanja, šivanja in prišivanja,
- spozna postopek načrtovanja in ročne izdelave enostavnih izdelkov,

Sklop: *Pot od vlakna do tkanine*

- spozna tekstilne surovine glede na izvor in uporabo,
- spozna pot od vlakna do blaga,
- spozna osnovne tekstilije glede na lastnosti in namen,
- se seznani z različnimi tehnikami ročnih del (pletenje, tkanje, predenje, kvačkanje),

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<ul style="list-style-type: none"> • načrtuje, izbira material in pripomočke in ročno izdeluje enostaven izdelek, • spozna in upošteva navodila za varno delo s šivalnim priborom. <p>Sklop: Obutev</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikuje vrsto obutve glede na letni čas, vreme, delo, šport, • na primeru ugotavlja lastnosti različnih materialov za izdelavo obutve, • na primeru se uči o pravilni uporabi, vzdrževanju in shranjevanju obutve, • spozna sredstva za vzdrževanje obutve glede na vrsto materiala in navodila za njihovo varno uporabo, • izvaja osnovne postopke čiščenja obutve iz različnih materialov, 	<ul style="list-style-type: none"> • spozna poklice v tekstilstvu v svojem okolišu. <p>Sklop: Vzdrževanje tekstilij</p> <ul style="list-style-type: none"> • na primerih spozna postopke in načine vzdrževanja tekstilij, • se seznani s sredstvi in pripomočki za vzdrževanje tekstilij, • spozna različne vrste madežev ter, sredstva in postopke za njihovo odstranjevanje, • razvršča perilo po barvi, stopnji umazanije in občutljivosti, • spozna pravila varnega rokovanja s pralnim strojem, • izvaja osnovne postopke čiščenja, pranja in likanja,

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<ul style="list-style-type: none"> • spozna poklic čevljarja, • spozna napotke nakupa nove obutve (čas nakupa, oznake). 	<ul style="list-style-type: none"> • ročno izvaja enostavnejša šiviljska popravila, • upošteva navodila z oznako vzdrževanja, • uporablja zaščitna sredstva in upošteva pravila varnega dela, • spozna naravna sredstva za vzdrževanje tekstilij, • razvija racionalen odnos do varčne uporabe sredstev za vzdrževanje tekstilij in energetskih virov, • razvija pozitiven odnos do zdravja in čistega okolja.

4. razred	5. razred	6. razred
VSEBINE IN POJMI		
	<p><i>Ročno šivanje</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Šivalni pribor: šivanka, šivankino uho, škarje, sukanci, merilni trak, naprstnik, blago, gumbi, šablona • Blago • Osnovni vbodi • Rezanje po šabloni • Prednji in stični vbod <p><i>Obutev</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrste obutve • Vrste materialov • Pripomočki za čiščenje • Sredstva za vzdrževanje • Poklic: čevljar 	<p><i>Pot od vlakna do tkanine</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekstilna surovina (naravna, umetna/kemična) • Vlakno • Blago • Tehnike in pripomočki ročnih del • Surovinska sestava oblačil, kuhinjskih, kopalniških tekstilij, tekstilij za oblačila • Tekstilije iz umetnih materialov: žoga, padalo, dežnik, sedežna • Poklic: šivilja, krojač

4. razred	5. razred	6. razred
VSEBINE IN POJMI		
		<p><i>Vzdrževanje tekstilj</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Navodila za vzdrževanje • Ročno pranje • Strojno pranje • Pralni stroj • Sušilni stroj • Likalnik, likalni stroj • Madeži • Naravna in kemična sredstva za vzdrževanje

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI TEKSTILIJE, OBLAČENJE IN OBUTEV

Vsebine sklopa Tekstilije, oblačenje in obutev učenci spoznavajo predvsem izkustveno, preko praktičnih nalog, ki so podprte z učiteljevo razlago.

Pri spoznavanju tekstilnih surovin učencem ponudimo različne vzorce, da jih lahko potipajo, opazujejo in opisujejo. Praktično ali z izobraževalnim filmom prikažemo pot od vlakna do tkanine.

Različne tekstilije in njihove lastnosti spoznavajo učenci predvsem pri izdelavi uporabnih tekstilnih izdelkov oziroma z rezanjem in lepljenjem vzorcev tekstilij z opisi njihovih ključnih lastnosti v zvezek.

Učenci se najprej seznanijo s šiviljskimi pripomočki. Demonstriramo osnovne vbode. Za začetek napravimo šablono šivanja. Učence spodbujamo in jim individualno pomagamo glede na njihovo spretnost.

Pri izdelavi uporabnega tekstilnega izdelka učence vodimo in jim svetujemo v vseh korakih izvedbe (pripravi, načrtovanju, izdelavi). Pomagamo jim, da kritično ocenijo svoj izdelek po vnaprej dogovorjenih kriterijih uspešnosti (vrstniška povratna informacija, lastno vrednotenje, povratna informacija učitelja). Učencem praktično prikažemo enostavna šiviljska popravila, ki jih nato sami kar se da samostojno izvedejo. Če je možno, obiščejo šiviljski ali krojaški servis, kjer поблиže spoznajo poklice na tem področju.

Učenci se seznanijo z različnimi vrstami obutve, materiali za izdelavo obutve ter primerjajo njihove lastnosti glede na uporabnost. Praktično demonstriramo čiščenje in vzdrževanje obutve.

Učenci se učijo primerne vzdrževanja in čiščenja tekstilnih izdelkov na čim bolj praktičen način; ročno ali strojno operejo perilo, ki ga posušenega nato še zlikajo in zložijo. Ob tem smo pozorni na varno rokovanje s čistili in opremo. Z učenci lahko likovno izdelamo različna oblačila in jim dodamo oznake vzdrževanja. Vzdrževanja oblačil se lahko učenci učijo s pomočjo pripravljenih vzorcev.

Tema: BIVANJE IN OKOLJE

Namen teme in učnih sklopov: V okviru teme Bivanje in okolje z učenci obravnavamo notranje in zunanje bivalno okolje. Dom obravnavamo kot prostor – prostor bivanja, kjer človek živi in shranjuje svoje osebne potrebščine, prostor bivanja oseb, ki živijo skupaj in jih združujeta medsebojna naklonjenost in ljubezen; prostor, kjer skrb staršev za otroke ter člane družine spodbuja rast, razvoj in uspeh, prostor, kjer so šibki in bolni zaščiteni in zavarovani, kjer so nesebičnost, sočustvovanje in modrost priznane in negovane vrednote. Stanovanje je temeljna človekova pravica in potreba.

4. razred

5. razred

6. razred

OPERATIVNI CILJI

Učenec:

Sklop: *Moja šola*

- razvija občutek za urejenost in čistočo šolskih prostorov in povišstva,
- razvija odgovornost pri izvajanju zadolžitev pri skupinskem delu,
- skrbi za urejenost in domačnost v učilnici in šolskih prostorih,
- razvija čut pripadnosti šoli, razredni skupnosti, skupini.

Sklop: *Dom in okolje*

- spozna različna bivalna okolja,
- opredeljuje pojem doma in različne prostorske razporeditve,
- opisuje in opredeljuje prostore in opremo v lastnem domu glede na namen,
- se seznani s splošnim šolskim ter hišnim redom doma in v večstanovanjskih stavbah,

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<p>Sklop: <i>Moj dom</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna osnovne stanovanjske prostore, • spozna različne pogoje bivanja, • razume pomen in urejenost lastnega ležišča in pisalne mize, • se navaja na redno vzdrževanje ležišča in pisalne mize. 	<ul style="list-style-type: none"> • spozna različne vloge in odgovornosti članov gospodinjstva, • opredeljuje lastno sodelovanje pri hišnih opravilih, • usvaja vrednote in ravnanja za dobre sosedske odnose. <p>Sklop: <i>Vzgoja in nega cvetlic</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • na primerih spozna različne vrste prsti, • spozna, kaj rastlina potrebuje za rast in razvoj, • spozna značilnosti naravnih in umetnih gnojil in škropiv ter njihov vpliv na okolje, • na primerih se seznanijo s postopki presajanja in vzgoje zunanjih in notranjih cvetlic,

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
		<ul style="list-style-type: none"> • načrtuje razporeditev cvetlic v razredu in okolici šole, • skrbi za estetski izgled učilnice, šole in okolice, • spozna poklice v cvetličarstvu. <p>Sklop: Odpadki</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna vrste odpadkov in njihov vpliv na naše zdravje, • razvršča odpadke in jih pravilno ločuje v šolskih prostorih, • na primerih spozna ekološki otok in njegov namen, • opazuje in ocenjuje onesnaženost šolske okolice, • se seznani z akcijami za čisto okolje in/ali v njih sodeluje, • se seznani s splošnimi ravnanji in ukrepi za manjšo rabo virov in zmanjšanje količine različnih odpadkov.

4. razred	5. razred	6. razred
VSEBINE IN POJMI		
	<p>Moja šola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urejenost, čistost in oprema šolskih prostorov, šolske mize, šolske table, šolskih omaric • Rezano cvetje, lončnice • Urnik dežurstev • Dežurni učenec <p>Moj dom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ležišče, vzglavnik, vzmetnica, odeje • Posteljno perilo • Osvetlitev • Delovna površina 	<p>Dom in okolje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bivalno okolje (mesto, vas, hiša, stanovanjska stavba) • Bivalni prostori (zasebni, skupni) • Hišna opravila • Šolski hišni red • Hišni red • Sosedski odnosi <p>Vzgoja in nega cvetlic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrste prsti • Sejanje • Sajenje • Visoka greda • Okolju prijazna sredstva – gnojila, škropiva • Osnovni pogoji za rast in razvoj • Načini vzgoje cvetlic • Zunanje/notranje cvetlice

4. razred	5. razred	6. razred
VSEBINE IN POJMI		
		<ul style="list-style-type: none"> • Poklic: cvetličar <p><i>Odpadki</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrste odpadkov • Ločevanje odpadkov • Recikliranje odpadkov • Ekološki otok • Deponija odpadkov • Zavržena hrana • Zavržena oblačila • Odpadki in zdravje

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI BIVANJE IN OKOLJE

Učenci z rednim urejanjem skupnih prostorov urijo čut pripadnosti šolski skupnosti in razvijajo zavedanje, da je urejenost in čistost opreme šolskih prostorov skupna odgovornost. Praktično pokažemo pripravo zemlje – gredice, korit, sejanje, presajanje in nego cvetlic z okolju prijaznimi sredstvi. Če je možno, z učenci obiščemo cvetličarno, kjer поблиže spoznajo poklic cvetličarja.

Z učenci lahko izdelujemo šopke za darilo.

Praktično pokažemo, kako naj bo urejeno delovno mesto v šoli in doma (primerna osvetlitev, pravilna drža telesa na stolu, čistost in urejenost delovne površine).

Učence seznanimo z različnimi bivalnimi okolji, nato pa jih učenci utrjujejo na sprehodu po mestu. Opisujejo opremo domačega bivališča ter njegovo prostorsko opredelitev. Med seboj primerjajo različne prostore glede na namen. Učenci lahko naredijo tloris svojega doma.

Seznanimo jih s šolskim hišnim redom in hišnim redom doma. Učenci utrjujejo svoje dolžnosti kot učenci ter razglabljajo o svojih zadolžitvah/nalogah doma. Skozi vse šolsko leto jih navajamo na pravilno odlaganje in razvrščanje odpadkov.

Vsebine sklopa Vzgoja in nega cvetlic učenci spoznavajo praktično, s postopki presajanja in vzgoje cvetlic na šolskem vrtu ali v šolskih prostorih. Učenci lahko sodelujejo pri skrbi za šolski vrt, lahko prinesejo cvetlice od doma in jih v šoli razmnožujejo, vzgojijo cvetlico in izdelajo okrasni lonček za darilo. V prazničnem času lahko izdelajo okraske za dom ali šolo iz cvetlic in okrasnega listja, izdelajo adventni venček idr.

Tema: EKONOMSKO-FINANČNO PODROČJE

Namen teme in učnih sklopov: V okviru ekonomsko-finančnega področja se učence navaja na odgovorno ravnanje z različnimi viri (hrana, voda, energija) in ne samo z denarjem. Učenci se pri pouku gospodinjstva seznanjajo in pridobivajo veščine preišljenih in modrih odločitev glede ravnanja z različnimi dobrinami.

S trdnimi temelji pri upravljanju z denarjem bodo otroci in mladostniki bolj pripravljeni na resnični svet. Čeprav otroci in mladostniki v osnovni šoli še nimajo dejanskih finančnih odgovornosti, ni nikoli prezgodaj, da se naučijo pravilnega ravnanja z denarjem. Premišljena ekonomsko-finančna vzgoja pozitivno vpliva na prihodnost, če že v osnovni šoli začnemo z razvijanjem pozitivnih finančnih navad.

4. razred

5. razred

6. razred

OPERATIVNI CILJI

Učenec:

Sklop: *Denar in upravljanje z denarjem*

- spozna denar kot plačilno sredstvo in evro kot denarno valuto,
- na primerih spozna razmerje v vrednostih bankovcev in kovancev,
- se seznanja z različnimi načini plačevanja,

Sklop: *Denar in upravljanje z denarjem*

- spozna nekatere tuje valute,
- praktično spozna negotovinsko plačilo s položnico kot plačilnim nalogom,
- na primeru se uči, kako izpolniti obrazec UPN,
- se seznanja z različnimi plačilnimi sredstvi,

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<ul style="list-style-type: none"> • izdelava cenik za živila in izdelke, ki jih uporablja pri pouku, • spozna pomen upoštevanja osnovnih življenjskih potreb (nujne, manj nujne). <p>Sklop: <i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • se seznani s pojmom žepnina, • se seznani z možnostjo različnih načinov nakupa, • spozna načrtovane in nenačrtovane nakupe, • izdeluje nakupovalni seznam, • vrednoti stroške nakupa, • se seznani s pojmom osebni račun. 	<ul style="list-style-type: none"> • praktično spozna negotovinsko plačilo s plačilno kartico in spletno plačilo. <p>Sklop: <i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • se uči načrtovati porabo žepnine, • na primerih spozna pojme prihodek, odhodek in prihranek, • beleži svoje prejemke in izdatke določeno časovno obdobje, • na podlagi spremljanja lastnih prihodkov in odhodkov oblikuje osebni proračun, • razvija občutek vrednosti porabljenega denarja. <p>Sklop: <i>Racionalna raba virov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • se seznani z racionalno rabo virov: časa, energije, materialov, denarja, • razvija občutek vrednosti porabljenih virov,

4. razred	5. razred	6. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	Sklop: Racionalna raba virov <ul style="list-style-type: none"> • spozna racionalno uporabo denarja, • se seznani s pojmom prihranek in načini varčevanja z denarjem (hranilnik, varčevalni račun). 	<ul style="list-style-type: none"> • spozna racionalno rabo materialov – reciklaža.

4. razred	5. razred	6. razred
VSEBINE IN POJMI		
	<p><i>Denar in upravljanje z denarjem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Denar kot plačilno sredstvo • Gotovinsko plačevanje • Cenik <p><i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žepnina • Nakupovalni seznam • Izračun stroškov nakupa • Načrtovani nakup • Nenačrtovani nakup • Osebni račun <p><i>Racionalna raba virov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Varčevanje • Hranilnik • Bančno varčevanje 	<p><i>Denar in upravljanje z denarjem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuje valute • Plačilna sredstva • Negotovinsko plačevanje • Obrazec UPN/položnica • Plačilna kartica • Spletno plačilo <p><i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prejemek/prihodek • Izdatek/odhodek • Varčevanje/prihranek • Osebni proračun • Žepnina <p><i>Racionalna raba virov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Viri: čas, energija, material, denar • Reciklaža

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI EKONOMSKO-FINANČNO PODROČJE

Namen teme Ekonomsko-finančno področje je učencem približati osnovne pojme s področja denarja, načine shranjevanja, izposoje in možnosti plačevanja, razložiti na primeru in v za učence razumljivem jeziku pojme prihodki, odhodki, osebni proračun, varčevanje. Usmerjati učence k čim bolj učinkoviti rabi virov.

V sklopu Denar in upravljanje z denarjem lahko izvajamo predlagane dejavnosti, kot so:

- ogled izobraževalnega posnetka o zgodovini denarja,
- pripravo plakata z različnimi valutami,
- obisk Bankariuma – muzeja bančništva,
- obisk prodajnih mest prehranskih pridelkov/izdelkov (tržnica, trgovina, kmetija) v šolskem okolišu in nakup izbranega prehranskega izdelka,
- izdelava cenika; cene izdelkov pripravi učitelj ali jih učenci poiščejo na spletu,
- obisk finančnih institucij v šolskem okolišu (pošta, banka),
- izračun enostavne kalkulacije izdelka, ki ga učenci izdelajo pri praktičnem pouku po vzorcu cenika, ki ga pripravi učitelj,
- igra vlog – trgovina,
- praktični prikaz spletnega nakupa na računalniku ali telefonu idr.

V sklopu Osebni in družinski proračun se učenci seznanjajo s pojmom žepnina, spoznavajo različne načine za prihranke oziroma za zmanjševanje stroškov, pripravljajo nakupovalni seznam in kritično ocenijo, koliko denarja potrebujejo za določeni nakup. Obiščejo trgovino in izvedejo nakup.

V sklopu Racionalna raba virov se učenci seznanijo z viri: čas, energija, material in denar. Samostojno zbirajo različne odpadne materiale, razmišljajo o možnostih ponovne uporabe ter primernem ločevanju odpadkov. Načrtujejo porabo denarja in kritično presojujejo ustreznost nakupa. Spoznavajo načine varčevanja z denarjem, primerne za njihovo starost.

3.2 Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

Tema: HRANA IN PREHRANA		
<p>Namen teme in učnih sklopov: Celodnevni obrok hrane je sestavljen iz različnih živil, ki vsebujejo hranilne in energijske snovi. Da bomo znali pravilno sestaviti in pripraviti celodnevni jedilnik, moramo poznati in vedeti, katere snovi potrebuje telo in katera živila vsebujejo te snovi. S pravilnim prehranjevanjem zadovoljujemo potrebe človeškega telesa po hranilnih snoveh, s katerimi se telo izgrajuje in vrši življenjske procese za svoje nemoteno delovanje. Živila združujemo v skupine živil glede na snovi, ki jih vsebujejo, in glede na njihove skupne lastnosti. Za ohranitev vseh potrebnih snovi moramo pri pripravi in toplotni obdelavi živil in hrane upoštevati ustrezne načine oziroma postopke. Pri pripravi in toplotni obdelavi živil in hrane je treba upoštevati higienske pogoje in varno pripravo hrane. Pri prehranjevanju upoštevajmo kulturo prehranjevanja in ustrezno rokovanje s priborom. Ker je hrana dragocena surovina, moramo poskrbeti za odgovorno in trajnostno ravnanje z njo predvsem z zmanjšanjem količine odpadne hrane. Poznavanje priporočil zdravega prehranjevanja nam omogoča ustrezne izbire primerne in zadostne hrane. Na svetu se ljudje zelo različno hranijo – tako je še vedno veliko takih, ki trpijo lakoto in obolevajo zaradi pomanjkanja hrane, prav tako pa je tudi veliko takih, ki obolevajo zaradi prevelikega vnosa hrane in bolezni, ki jih prinaša nezdrav način življenja, kar vodi v prekomerno prehranjenost in debelost. Pomanjkanje, pa tudi prevelike količine hranljivih snovi privedejo do poslabšanja zdravstvenega stanja.</p>		
7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI		
Učenec:		
<p>Sklop: Gospodinjska učilnica</p> <ul style="list-style-type: none"> pogloblja znanje o gospodinjski učilnici, razporeditvi opreme in uporabi pripomočkov, 	<p>Sklop: Gospodinjska učilnica</p> <ul style="list-style-type: none"> pripravlja gospodinjsko učilnico za pouk, se samostojno orientira v gospodinjski učilnici, 	<p>Sklop: Gospodinjska učilnica</p> <ul style="list-style-type: none"> pogloblja znanje o zaščitnih oblačilih, ki sodijo k poklicu kuharja, in njihovem namenu, spozna poklic kuhar vodja,

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
<ul style="list-style-type: none"> • ob navodilih za praktično delo pripravi pripomočke za delo in poskrbi za osebno higieno., • utečeno skrbi za urejenost in higieno delovnih površin in pripomočkov, • spozna nove postopke čiščenja gospodinjske učilnice, aparatov in kuhinjskih pripomočkov, • se uči o razlikah ročnega in strojnega pomivanja posode, • pravilno ročno pomije posodo, • samostojno uporablja osnovne gospodinjske aparate. <p>Sklop: Konzerviranje in shranjevanje živil</p> <ul style="list-style-type: none"> • primerja uporabnost hladilnika in zamrzovalnika, 	<ul style="list-style-type: none"> • sodeluje pri skupinskem načrtovanju in razdelitvi nalog pri praktičnem delu, • izvaja dogovorjeno opravilo ali nalogo pri skupinskem delu, • se uri v vlogi vodje pri skupinskem delu, • razvija občutek za sodelovanje, • pravilno uporablja pomivalni stroj, • samostojno uporablja osnovne male in velike gospodinjske aparate, • pogloblja pridobljena znanja in veščine s področje higiene in urejenosti gospodinjske učilnice. <p>Sklop: Konzerviranje in shranjevanje živil</p> <ul style="list-style-type: none"> • obnavlja znanje o konzerviranju in shranjevanju živil, 	<ul style="list-style-type: none"> • prevzema vlogo vodje pri skupinskem delu, • se uči razporejati naloge glede na zahtevnost praktičnega dela, raznolikost dejavnosti in čas, ki je namenjen delu, • utrjuje organizacijske in socialne spretnosti, • se pravilno odloča o uporabi pomivalnega stroja ali ročnem pomivanju posode, • pogloblja pridobljena znanja in veščine s področje higiene in urejenosti gospodinjske učilnice, • se samostojno orientira v gospodinjski učilnici.

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
<ul style="list-style-type: none"> • spozna pravilno razporeditev živil v hladilniku, pripravo in ravnanje z živili pred zamrzovanjem in po njem, • se seznani z načinom hlajenja in zamrzovanja različnih skupin živil, • se seznani s časom uporabe zamrznjenih in ohlajenih živil, • spozna materiale za zaščito živil v hladilniku in zamrzovalniku, • pred zamrzovanjem živila označuje, • vodi seznam živil v zamrzovalnik. <p>Sklop: Beljakovine, beljakovinska živila</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna pomen in lastnosti beljakovin in beljakovinskih živil v prehrani, • razlikuje beljakovinska živila glede na izvor, • se seznani z načini shranjevanja in kvara beljakovinskih živil, 	<ul style="list-style-type: none"> • spozna recepte in postopke za kisanje živil, • spozna zdravilne učinke kisanih živil in kisa, • izvaja postopek kisanja. <p>Sklop: Maščobe in sladkorji</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna maščobe in maščobna živila, • spozna sladkor in živila z več sladkorja, • spozna energijsko vrednost maščob in sladkorja, • opredeljuje koristnost in škodljivost živil z več sladkorja (npr. nezdravi prigrizki), • pripravlja zdrave zamenjave jedi iz teh živil, • se seznani s priporočenimi vrednostmi uživanja maščob in sladkorja glede na fizične obremenitve in starost, 	<p>Sklop: Načrtovanje zdrave, varne in varovalne prehrane</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna pomen zdrave, varne in varovalne prehrane, • se seznani s prehranskimi potrebami človeka v različnih starostnih obdobjih, • spozna pomen dietne prehrane, • poišče možnosti in načine prehrane v izrednih razmerah, • razume in pojasni označevanje živil (deklaracija), • spozna vpliv pridelave in predelave beljakovinskih živil na okolje, • preizkuša aplikacije za ugotavljanje zdrave sestave živil. <p>Sklop: Jedilniki</p> <ul style="list-style-type: none"> • načrtuje jedilnik po načelih prehranskega krožnika,

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI: Učenec:		
<ul style="list-style-type: none"> • našteje in uporabi načine toplotne obdelave beljakovinskih živil, • spozna in uporabi recepte za jedi na osnovi beljakovinskih živil, • se uči samostojne izpeljave recepta, • pripravlja praznovanje z vključevanjem beljakovinskih živil v jedilnik. 	<ul style="list-style-type: none"> • spozna nevarnosti ob segrevanju maščob, • pripravlja jedi in pogloblja znanje za samostojno izpeljavo recepta. <p>Sklop: <i>Voda in zaščitne snovi</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna potrebe telesa po uživanju vode glede na fizične obremenitve, starost in zunanjo temperaturo, • se uči o pomenu kakovosti vode za življenje in varčne uporabe vode in vodnih virov, • spozna zaščitne snovi: vitamine in elemente (minerale), • spozna lastnosti in pomen zaščitnih snovi za zdravje. 	<ul style="list-style-type: none"> • pripravi načrtovane jedi, • upošteva ekonomski vidik priprave jedi, • se seznani z delovanjem šolske kuhinje, • presoja o posledicah hitre prehrane za zdravje, • pripravlja jedi in pogloblja znanje za samostojno izpeljavo recepta, • sodeluje pri načrtovanju, organizaciji in izvedbi vavete.

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI: Učenec:		
	<p>Sklop: <i>Sadje in zelenjava</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna in uporablja recepte za enostavne jedi iz sadja in zelenjave, • estetsko in kreativno postreže sadje in zelenjavo, • pripravi praznovanje z vključevanjem sadja in zelenjave v jedilnik, • pripravi jedi in pogloblja znanje za samostojno izpeljavo recepta. 	

7. razred	8. razred	9. razred
VSEBINE IN POJMI		
<p>Gospodinjska učilnica</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pohištvena oprema • Gospodinjski aparati in kuhinjski pripomočki • Čistila <p>Konzerviranje in shranjevanje živil</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hladilnik • Zamrzovalnik • Hlajenje • Zamrzovanje • Odtajevanje • Rok trajanja živil • Zaščitna folija • Posoda in načini za shranjevanje in zamrzovanje <p>Beljakovine, beljakovinska živila</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beljakovine • Beljakovinska živila • Rastlinski in živalski izvor • Recept 	<p>Gospodinjska učilnica</p> <ul style="list-style-type: none"> • Načrt dela • Razdelitev nalog <p>Konzerviranje in shranjevanje živil</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kisanje • Mlečnokislinske bakterije <p>Maščobe in sladkorji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maščobe: živalske, rastlinske • Živila z več sladkorja • Žarkost maščob • Zdrave zamenjave živil z več sladkorja • Recept <p>Voda in zaščitne snovi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pitna voda • Kakovost vode • Potrebe po vodi 	<p>Gospodinjska učilnica</p> <ul style="list-style-type: none"> • Delovna zaščita • Poklic: kuhar <p>Načrtovanje zdrave, varne in varovalne prehrane</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zdrava, varna in varovalna prehrana • Prehrana v različnih starostnih obdobjih • Dietna prehrana • Prehrana v izrednih razmerah • Prehranska dopolnila • Motnje hranjenja • Oznake na deklaracijah <p>Jedilniki</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prehranski krožnik • Celodnevni jedilnik • Šolski jedilnik

7. razred	8. razred	9. razred
VSEBINE IN POJMI		
	<ul style="list-style-type: none"> • Ponovna raba vode • Varčevanje z vodo • Zaščitne snovi • Vitamini (A, B, C, D) • Elementi (kalcij, železo, magnezij, jod, natrij) • Recept <p>Sklop: <i>Sadje in zelenjava</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sadje • Zelenjava • Recept 	<ul style="list-style-type: none"> • Stroški dnevnih obrokov in celodnevnega jedilnika • Valeta • Vabila • Strežba • Dekoracija • Praznični jedilnik • Recept

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI HRANA IN PREHRANA

Učenci pospravljajo kuhinjske pripomočke in aparate na ustrezno mesto in s tem krepijo zavedanje, da je urejenost gospodinjske učilnice skupinska odgovornost.

Pri spoznavanju hladilnika in zamrzovalnika učencem pomagamo pri pripravi sheme razporeditve živil. Pri dejavnostih zamrzovanja najprej praktično demonstriramo postopek, nato pa individualno usmerjamo učence in jim pomagamo glede na njihove zmožnosti. Pri zamrzovanju zapišejo datum in vodijo evidenco rokov uporabe živil.

Učenci ves čas utrjujejo znanje o prehranskem krožniku in ga upoštevajo pri načrtovanju jedilnikov z beljakovinskimi živili. Pomembno je, da pri usvajanju novih pojmov izhajamo iz primerov, ki so vezani na vsakdanje življenje in okolje učencev. Pojme postopoma nadgrajujemo in jih poskušamo povezati z vsakdanjim življenjem.

Učenci z ogledovanjem izobraževalnih filmov na temo zaščitnih snovi spoznavajo njihov pomen za zdravje človeka. V šoli merijo količino popite vode, spodbujamo jih, da z merjenjem nadaljujejo tudi doma. Rezultate nato primerjajo, kritično ocenjujejo in oblikujejo ustrezne sklepe, s tem jih spodbujamo k usvajanju zdravih navad in skrbi za lastno počutje ter zdravje. Učenci se učijo o pomenu vode za zdravje in številna področja človeškega delovanja ter naravne ekosisteme. Ugotavljajo, za kakšne namene uporabljamo vodo doma, v šoli in širšem okolju. Raziskujejo, kaj se z vodo dogaja po svetu zaradi podnebnih sprememb, in krepijo zavedanje o omejenosti vode kot naravnega vira. Določeno obdobje (dnevno, tedensko, mesečno) spremljajo porabo vode v domačem gospodinjstvu in svoje ugotovitve primerjajo s sošolci. Predlagajo načine varčevanja z vodo v šoli in doma.

Učenci opravijo učni pogovor s šolskim osebjem v šolski kuhinji z namenom spoznavanja organizacije dela v šolski kuhinji, poklica kuharja in zaščitne delovne opreme. Sodelujejo pri pripravi skupnega načrta dela za vzdrževanje higiene in urejenosti v gospodinjski učilnici med šolskim letom. Skupni načrt naj pripravijo čim bolj samostojno. Spodbujamo jih, da si pravično razdelijo naloge in spoštujejo dogovore.

Pomembno je, da učenci razlikujejo pojme zdrava, varna in varovalna prehrana. Navajamo jih na uporabo in opisovanje stvari z uporabo ustreznega poimenovanja. Učenci čim bolj samostojno iščejo zdrave nadomestke za industrijsko pripravljene izdelke. Navajamo jih tudi na uporabo spletnih aplikacij za ugotavljanje ustreznosti živil. Učencem omogočimo vpogled v stroške priprave določene jedi, na podlagi katerih učenci izračunajo, koliko stane doma pripravljena jed v primerjavi z industrijsko pripravljeno. Usmerjamo jih pri kritičnem vrednotenju stroškov in oceni ustreznosti živil.

Tema: OSNOVE HIGIENE		
<p>Namen teme in učnih sklopov: Ko govorimo o higieni, imamo v mislih osebno, družinsko in javno higieno. Osebna higiena je eno od glavnih področij higiene, v katerega spada zlasti higiena telesa, oblačenja, prehrane, spanja in počitka.</p>		
7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI		
Učenec:		
<p>Sklop: Osebna higiena</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogloblja znanje o osebni higieni, • opredeljuje pomen splošne osebne urejenosti za počutje in zdravje, • pojasnjuje pomoč pri negi in osebni urejanju družinskih članov, sošolcev, • razvija čut za pomoč mlajšim, starejšim in bolnim, • spozna komplet prve pomoči za različne namene, • se seznani s poklicem negovalec/ka. 	<p>Sklop: Nega in ličenje</p> <ul style="list-style-type: none"> • razlikuje moško in žensko negovalno kozmetiko, • uri pravilno uporabo negovalnih in kozmetičnih pripomočkov, • spozna poklice v frizerstvu in kozmetiki, • razlikuje kozmetično in medicinsko pedikuro. <p>Sklop: Prehladna obolenja, okužbe in zajedalci</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna prehladna obolenja, okužbe in telesne zajedalce, 	<p>Sklop: Nega dojenčka in malega otroka</p> <ul style="list-style-type: none"> • opredeljuje pomen pravilne nege dojenčka in malega otroka za zdravje in razvoj, • spozna otroško negovalno kozmetiko in ostale pripomočke, • opiše postopke nege dojenčka in malega otroka, • praktično neguje lutko, • razvija skrben odnos do mlajših otrok, • opiše pravilno odlaganje odpadkov po negi dojenčka in malega otroka, • spozna poklic patronažne sestre.

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	<ul style="list-style-type: none"> • pogloblja znanje o ukrepih za preprečevanje prehladnih obolenj in okužb, • spozna ukrepe ob pojavu prehladnih obolenj, okužb, zajedalcev, • opredeljuje pomen rednega umivanja za zdravje. 	

7. razred	8. razred	9. razred
VSEBINE IN POJMI		
<p><i>Osebna higiena</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Higiena • Intimni deli telesa • Pripomočki in sredstva za nego telesa in zaščito kože • Toaletna torbica • Vložki • Tamponi • Menstruacija • Polucija 	<p><i>Nega in ličenje</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kozmetika • Ličenje • Britje • Brivski aparat • Kozmetičar/ka, • Pediker/ka • Maniker/ka, • Frizer/ka <p><i>Prehladna obolenja, okužbe in zajedalci</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Nahod • Kašelj • Viroze • Gripa • Angina • Higiena rok • Higiena kašlja • Uši • Garje • Gliste 	<p><i>Nega dojenčka in malega otroka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Umivanje dojenčka • Previjanje • Oblačenje in slačenje • Negovalna kozmetika • Plenice • Odlaganje odpadkov • Patronaža

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI OSNOVE HIGIENE

Učenci z rednim umivanjem obnavljajo znanja o osebni higieni. Obiščejo dom starejših občanov ali vzgojno-varstveno ustanovo, kjer se podrobneje seznanijo z nego drugih in poklicem bolničarja negovalca. Pregledajo in opišejo vsebino kompleta za prvo pomoč, preizkusijo osnovno povezovanje ali mobiliziranje poškodbe.

Če je mogoče, učenci obiščejo kozmetični in frizerski salon v domačem kraju, kjer spoznavajo poklice kozmetičar/ka, frizer/ka, pediker/ka, maniker/ka. Učenke preizkusijo enostavne negovalne tretmaje obraza, negovalno kozmetiko in ličila, učenci pa spoznajo varen postopek britja z britvico ali brivskim aparatom.

Pri obravnavi prehladnih obolenj, okužb in zajedalcev učenci obiščejo lekarno ali pa se dogovorimo z zdravstveno ustanovo za pripravo izobraževalnih delavnic na to temo. Posebej poudarjamo preventivne ukrepe za ohranjanje zdravja.

Učenci spoznajo nego dojenčka, ki jo demonstriramo na lutki. Če je mogoče, tudi sami izvedejo osnovno nego. Poudarjamo pomen zgodnje skrbi za higieno, da bi preprečili različne bolezni.

Tema: TEKSTILIJE, OBLAČENJE IN OBUTEV

Namen teme in učnih sklopov: V okviru omenjene teme učenci spoznavajo tekstilije od vlaken do končnih izdelkov ter spoznajo pomen poznavanja surovinske sestave, procesa izdelave, nege izdelkov in nakupnih odločitev. Učenci naj bi znali poskrbeti za svoja oblačila. Predvsem mladi zaradi pomanjkanja veščin ustreznega vzdrževanja prehitro zavržejo oblačila, kar tudi ni skladno s konceptom trajnostnega razvoja. Predmet gospodinjstvo pomeni dobro izhodišče za osnovno tekstilno opismenjevanje oziroma pridobivanje temeljnih znanj in veščin za ravnanje s tekstilijami. Z različnimi praktičnimi vajami lahko učenci spoznajo tekstilne materiale in njihove lastnosti ter različne postopke. Tako lahko razvijajo svojo kreativnost, finomotorične spretnosti in pridobivajo ideje, kako lahko ohranjajo tekstilije čim dlje uporabne in kako ravnati z njimi, če se poškodujejo, oziroma kako jih reciklirati in pravilno odstraniti, ko postanejo odvečne.

7. razred

8. razred

9. razred

OPERATIVNI CILJI

Učenec:

Sklop: Vzdrževanje tekstilij

- pogloblja znanje o vzdrževanju tekstilij,
- spozna kemično čiščenje in dejavnost kemične čistilnice,
- razlikuje naravna sredstva za čiščenje od kemičnih in njihov vpliv na lastnosti tekstilij,
- se seznani z načini razkuževanja tekstilij,

Sklop: Moja obleka

- pogloblja znanje o obleki in obutvi,
- se seznani z modnimi trendi,
- vrednoti modne nakupe,
- spozna in bere simbole za nego in vzdrževanje oblačil in obutve ter informacije z obesnega lističa in etiket,
- se seznani z negativnimi vplivi »hitre« mode na okolje in družbo,

Sklop: Ročno šivanje po kroju

- izbira si material in tehniko obdelave,
- izdeluje uporaben ročni izdelek,
- uri spretnosti krojenja in ročnega šivanja,
- vrednoti lastno delo in delo svojih sošolcev ter vloženi trud,
- opredeljuje razumno ceno za ročni izdelek.

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
<ul style="list-style-type: none"> • razume nevarnosti pri uporabi kemičnih čistilnih sredstev, • spozna in razume oznake na embalaži sredstev za vzdrževanje, • spozna pomen zaščite pri uporabi kemičnih sredstev in ravnanju s tovrstnimi odpadki, • spozna načine varnega shranjevanja sredstev za vzdrževanje tekstilij, • razvija odnos do varčne in racionalne uporabe sredstev za čiščenje, • razvija odnos do zdravja in čistega okolja ter odgovornega ravnanja s tovrstnimi sredstvi. 	<ul style="list-style-type: none"> • se seznani s kulturo oblačenja in modnim bontonom glede na priložnost, vremenske razmere, starost idr., • razvija vrednote in navado racionalnega in trajnostnega nakupovanja, • spozna pomen krožnega gospodarstva v tekstilstvu. <p>Sklop: Šivalni stroj</p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna električni šivalni stroj in njegove sestavne dele, • se uči napeljevanja niti, • izdeluje vajenico osnovnih šivov na papirju, • spozna pravila varnega rokovanja z električnim šivalnim strojem. 	<p>Sklop: Strojno šivanje po kroju</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogloblja znanje o električnem šivalnem stroju, • izdeluje vajenico osnovnih šivov na blagu, • spozna osnove krojenja, • izdeluje kroj za preprost izdelek, • kroji, šiva, lika, • vrednoti svoj izdelek in izdelke svojih sošolcev, • predlaga razumno ceno za svoj izdelek.

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
	Sklop: <i>Moj izdelek</i> <ul style="list-style-type: none"> • poljubno izbira material in tehniko za izdelavo izdelka, • uri spretnosti načrtovanja samostojnega ali skupinskega praktičnega dela, • izoblikuje odnos do ročnih del kot dela ljudskega izročila in njihove vrednosti. 	

7. razred	8. razred	9. razred
VSEBINE IN POJMI		
<p><i>Vzdrževanje tekstila</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kemično čiščenje • Razkužilo • Hlapi • Čistila • Topilo • Kemično čiščenje kot plačljiva storitev • Naravna čistila (sol, limona, pivnik, čisti alkohol) • Nasveti naših mam in babic za čiščenje 	<p><i>Moja obleka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Konfekcija • Blagovna znamka • Etiketa • Obesni listič • Modni trendi • »Hitra« moda • Trajnostna moda • Recikliranje tekstilij, obutve, modnih dodatkov • Ponovna uporaba oblačil, obutve • Namenska oblačila <p><i>Šivalni stroj</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Šivalni stroj • Napeljevanje • Vajenica • Tačka • Iгла za šivalni stroj • Čolniček 	<p><i>Ročno šivanje po kroju</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekstilno blago • Ročno šivanje • Krojenje • Izdelek <p><i>Strojno šivanje po kroju</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Električni šivalni stroj • Krojenje • Šivanje s šivalnim strojem po kroju • Varnost pri delu s šivalnim strojem

7. razred	8. razred	9. razred
VSEBINE IN POJMI		
	<ul style="list-style-type: none"> • Varno rokovanje s šivalnim strojem: priprava na strojno šivanje, pospravljanje, vzdrževanje šivalnega stroja idr. <p><i>Moj izdelek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ročna dela • Strojno šivanje 	

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI TEKSTIL, OBLAČENJE IN OBUTEV

Učenci utrjujejo že pridobljena znanja o vzdrževanju tekstilij s praktičnem izvajanjem odstranjevanja madežev z naravnimi čistili. Učenci lahko tudi sami izdelajo naravni detergent. Posušene izdelke polikajo in jih primerno zložijo. Pri tem učitelji skrbimo, da so učenci pri delu kar se da samostojni. V zvezek nalepijo slikovne prikaze oznak na embalaži in opisujejo njihov pomen. Če je mogoče, obišejo kemično čistilnico v bližini.

Opisujejo in razvrščajo oblačila glede na priložnost, vremenske namene, starost ipd. Sošolcem predstavijo svoje modne kombinacije in najljubše kose oblačil. Oglejajo si izobraževalno video gradivo o negativnih vplivih »hitre« mode na okolje in družbo.

Učenci se seznanijo s šivalnim strojem in njegovimi sestavnimi deli. Sprva opazujejo uporabo šivalnega stroja, v primeru, da je učenec sposobnejši, pa lahko že aktivno sodeluje pri vaji. Poljubno izberejo tehniko in materiale za izdelavo izdelka. Pomagamo in usmerjamo jih na vseh korakih izvedbe. Izdelajo uporaben izdelek: prtček, obesek, brisačo, robec, vrečo ipd. Na koncu lahko pripravijo razstavo ročnih del ali te prodajo na šolskem bazarju. Učencem pomagamo kritično ovrednotiti njihov izdelek.

Tudi pri ročnem šivanju učencem pomagamo pri izbiri končnega izdelka glede na njihove spretnosti in zahtevnost izdelave. Učenci ročno šivajo zahtevnejši ali komercialno uporaben izdelek po kroju, ki ga lahko uporabijo, namenijo kot darilo ob raznih priložnostih ali prodajo na šolskem bazarju.

Tema: BIVANJE IN OKOLJE

Namen teme in učnih sklopov: V okviru teme Bivanje in okolje z učenci obravnavamo notranje in zunanje bivalno okolje. Dom obravnavamo kot prostor – prostor bivanja, kjer človek živi in shranjuje svoje osebne potrebščine, prostor bivanja oseb, ki živijo skupaj in jih združuje medsebojna naklonjenost in ljubezen; prostor, kjer skrb staršev za otroke ter člane družine spodbuja rast, razvoj in uspeh, prostor, kjer so šibki in bolni zaščiteni in zavarovani, kjer so nesebičnost, sočustvovanje in modrost priznane in negovane vrednote. Stanovanje je temeljna človekova pravica in potreba.

7. razred

8. razred

9. razred

OPERATIVNI CILJI

Učenec:

Sklop: **Naše stanovanje**

- spozna načine ogrevanja in hlajenja prostorov,
- se seznani z načini osvetlitve,
- razume pomen zračenja in primerne temperature za bivanje,
- načrtuje in vzdržuje higieno stanovanjskih prostorov,
- uporablja okolju prijazna čistilna sredstva,
- spoznava pomen varčevanja z energijo.

Sklop: **Cvetličarstvo**

- se seznani s pogoji za uspešno vzgojo in nego cvetlic,
- spozna orodje, pripomočke, delovna zaščitna sredstva in njihovo varno uporabo,
- pravilno pripravlja zemljo, gredico ali korito za sajenje cvetlic,
- okopava in vzdržuje cvetlične gredice,
- spozna in uporablja naravna in umetna gnojila,

Sklop: **Vrtnarstvo**

- načrtuje sajenje, presajanje in nego vrtnin na podlagi setvenega koledarja,
- seje, presaja in vzgaja vrtnine,
- spozna vrtno škodljivce in najbolj pogoste bolezni vrtnin,
- uporablja okolju prijazne načine za zatiranje vrtnih škodljivcev,
- spozna trgovino z zaščitnimi sredstvi,
- upošteva navodila za ravnanje z zaščitnimi sredstvi,

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI: Učenec:		
	<ul style="list-style-type: none"> • usvaja ekološki pristop pri vzgoji in negi cvetlic, • upošteva pravila za varno delo, • spozna poklice v cvetličarstvu. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojasnjuje, kako lahko pridobljeno znanje uporabi pri delu na domačem vrtu, • spozna poklice v vrtnarstvu.

7. razred	8. razred	9. razred
VSEBINE IN POJMI		
<p><i>Naše stanovanje</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stanovanjski prostori • Ogrevanje • Hlajenje • Osvetlitev • Zatamnitev • Sončni kolektorji • Toplotne črpalke • Prezračevalni sistemi 	<p><i>Cvetličarstvo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Okrasne rastline • Enoletnice • Trajnice • Ekološko vrtnarjenje • Gnojila • Škropiva • Cvetličarna • Rastlinjak • Cvetličar/ka • Krajinski/a arhitekt/ka • Vzdrževalec/lka vrtov 	<p><i>Vrtnarstvo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Setveni koledar • Vrtni škodljivci • Rastlinske bolezni • Ekološka zaščitna sredstva • Mehanski načini zatiranja vrtnih škodljivcev • Specializirana kmetijska trgovina • Semenarna • Kmetijska zadruga • Vrtnar/ka

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI BIVANJE IN OKOLJE

Učenci spoznavajo načine ogrevanja in hlajenja stanovanjskih prostorov, pri tem poudarjamo pomen zračenja, varne in varčne rabe energije. Spoznajo načine osvetlitve, poudarek je na varčnosti (ugašanje luči za seboj) in primernosti postavitve svetil, kot tudi zatemnitev.

Učenci se seznanijo z delom cvetličarja/ke. Ločijo enoletnice od trajnic. Pri delu uporabljajo primerne pripomočke in zaščitno opremo ter jih tudi pravilno poimenujejo. Ogledajo si park ali vrtnarijo, cvetličarno.

Seznanijo se s setvenim koledarjem in ga poskušajo upoštevati pri delu na vrtu, gredici ali rastlinjaku. Spoznajo vrtno škodljivce in načine, kako jih lahko odstranimo oz. zaščitimo rastline pred njimi. Če je mogoče, učenci obišejo semenarno, kmetijsko zadrugo ali druge specializirane trgovine.

Tema: EKONOMSKO-FINANČNO PODROČJE

Namen teme in učnih sklopov: Ekonomsko-finančno področje učence navaja na odgovorno ravnanje z različnimi viri (hrana, voda, energija) in ne samo z denarjem. Učenci se pri pouku gospodinjstva seznanjajo z njimi in pridobivajo veščine premišljenih in modrih odločitev glede ravnanja z različnimi dobrinami.

V globalnem svetu je upravljanje z denarjem izjemno pomembno. Pri pouku gospodinjstva pripravljamo mladostnike na različne izzive ekonomsko–finančnega področja. Otroci in mladostniki so na ekonomsko-finančnem področju neizkušeni in velikokrat podlegajo zavajajočem oglaševanju.

7. razred

8. razred

9. razred

OPERATIVNI CILJI

Učenec:

Sklop: *Denar in upravljanje z denarjem*

- se seznanijo z razvojem denarja skozi čas,
- spozna pomen pojma menjalni posrednik,
- se seznanijo s spletnim pretvornikom valut.

Sklop: *Denar in upravljanje z denarjem*

- spozna pojme potrošnik, potrošništvo,
- se seznanijo z osnovnimi potrošnikovimi pravicami in dolžnostmi,
- ve, da se v primeru težav lahko obrne na Zvezo potrošnikov Slovenije,

Sklop: *Denar in upravljanje z denarjem*

- se seznanijo s spletnim nakupovanjem,
- raziskuje različne spletne trgovine,
- ugotavlja, kje lahko opravi najugodnejši spletni nakup izbranega izdelka, storitve,
- na primeru pojasni pasti spletnega nakupovanja,

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
<p>Sklop: <i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • spozna pomen prihodkov, odhodkov in prihrankov z vidika družinskega proračuna, • obišče poslovalnico banke, • spozna bankomat, • na primeru spozna postopek plačila položnice in dvigovanja gotovine na bančnem avtomatu. <p>Sklop: <i>Racionalna raba virov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • se seznanijo z racionalno rabo časa, • razvija občutek vrednosti porabljenega časa, • spozna pomen varčevanja s časom in denarjem pri nakupih. 	<ul style="list-style-type: none"> • presoja o dobrih in slabih straneh reklame (oglasnih sporočil), • loči preiščeno nakupovanje od zapravljanja. <p>Sklop: <i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • se seznanijo z načini bančnega varčevanja, • se seznanijo z bančnimi storitvami. <p>Sklop: <i>Racionalna raba virov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • se seznanijo z racionalno rabo energije v šoli in doma, • razvija občutek vrednosti porabljene energije. 	<ul style="list-style-type: none"> • na primeru spozna postopek spletnega nakupovanja, • na primeru se seznanijo s spletnim bančništvom, • vrednoti spletno nakupovanje z vidika racionalne rabe virov (čas, elektrika, energija, denar). <p>Sklop: <i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • izdelajo osebni finančni načrt za krajše obdobje, dogodek, priložnost, • ovrednotijo stroške za izvedbo praznovanja (npr. valeta), • ovrednotijo organizacijo praznovanja z vidika racionalne rabe virov (čas, elektrika, energija, denar).

7. razred	8. razred	9. razred
OPERATIVNI CILJI Učenec:		
		Sklop: Racionalna raba virov <ul style="list-style-type: none"> • pogloblja znanje o racionalni rabi virov, • primerja in pojasnjuje ravnanja za racionalno rabo virov v šoli in doma, • načrtuje, organizira in izvaja dejavnosti, dogodke in praznovanja ob upoštevanju usvojenih znanj o racionalni rabi virov.

7. razred	8. razred	9. razred
VSEBINE IN POJMI		
<p><i>Denar in upravljanje z denarjem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Menjava • Menjalni posrednik • Pretvornik valut <p><i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Družinski proračun • Banka • Bankomat <p><i>Racionalna raba virov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrednost časa kot delovna ura • Tedenski, mesečni, sezonski nakupi, akcije 	<p><i>Denar in upravljanje z denarjem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Potrošništvo • Potrošnik • Reklama • Reklamacija • Menjava blaga • Varstvo potrošnikov <p><i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bančno varčevanje • Mesečno varčevanje • Kredit • Obročno odplačevanje • Limit <p><i>Racionalna raba virov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ravnanja za racionalno rabo energije v šoli in doma 	<p><i>Denar in upravljanje z denarjem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Spletno bančništvo • Spletni nakup • Pasti spletnega nakupovanja <p><i>Osebni in družinski proračun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Osebni proračun pri pripravi na valetu • Vrednotenje stroškov • Vrednotenje rabe virov <p><i>Racionalna raba virov</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Racionalna raba vseh virov pri praktičnem pouku • Vrednotenje izbrane dejavnosti z vidika racionalne rabe virov

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA K TEMI EKONOMSKO-FINANČNO PODROČJE

Namen teme Ekonomsko-finančno področje v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju je, da učenci razumejo razvoj denarja in s tem povezanih pojmov, na primeru učiteljeve praktične demonstracije spoznajo možnosti nakupovanja izdelkov, se seznanijo z različnimi možnostmi varčevanja in izposoje denarja. Učence navajamo, da pri načrtovanju dejavnosti upoštevajo pridobljena znanja o racionalni rabi vseh virov in iščejo načine za najboljšo učinkovitost.

V sklopu Denar in upravljanje z denarjem učenci spoznavajo pomen in razvoj denarja z ogledom izobraževalnega posnetka o blagovni izmenjavi in trgovanju v starih časih. Z učenci lahko obiščemo Bankarium – Muzej bančništva Slovenije. Pri pouku lahko uporabljamo strategijo igre vlog (npr. menjalna trgovina). V okviru omenjenih dejavnosti učenci spoznavajo pojme, kot so potrošnik, reklama, reklamacija, menjava blaga. Učence usmerjamo k oceni in presojanju dobrih in slabih strani reklam z vidika vpliva na potrošnika. Predstavimo jim pasti oglaševanja. Z učenci lahko obiščemo menjalnico, kjer se поблиže spoznajo s pojmi tuje valute, menjalni posrednik idr. Predstavimo jim spletni pretvornik valut in jim praktično demonstriramo njegovo uporabo. Učencem predstavimo primere specializiranih nakupovalnih spletnih strani. Učence spodbujamo, da raziskujejo in iščejo na spletu druge specializirane spletne trgovine in ugotavljajo, kje lahko opravijo najugodnejši spletni nakup zelenega izdelka ali storitve. Učence seznanimo in opozorimo na pasti, povezane s tovrstnim načinom nakupovanja.

V sklopu Osebni in družinski proračun z učenci obiščemo poslovalnico banke, predstavimo jim zunanji bankomat in njegovo funkcijo ter ukaze upravljanja z njim. Seznanimo jih z načini varčevanja in različne možnosti kredita – izposoje denarja –, obročno odplačevanje. Učenci lahko določijo, za kaj bodo varčevali, in izdelajo osebni načrt varčevanja.

Pri načrtovanju vaje v 9. razredu ali drugega šolskega praznovanja pomagamo vrednotiti stroške, ki nastanejo ob izpeljavi ter organizaciji in izvedbi praznovanja z vidika racionalne rabe virov.

V sklopu Racionalna raba virov poudarjamo načrtovanje porabe časa in energije pri pouku gospodinjstva. Vsebine lahko vpletamo v vse teme in učne sklope predmeta. Učence usmerjamo in vodimo, da čim bolj pravilno ocenijo porabo posameznih virov glede na dano dejavnost. Po izvedeni dejavnosti pa skupaj analiziramo oceno porabe virov.

4 STANDARDI ZNANJA

V učnem načrtu za predmet gospodinjstvo so standardi znanja opredeljeni po vzgojno-izobraževalnih obdobjih. Standardi znanja so povezani s temeljnim znanjem, ki naj bi ga učenci dosegli ob koncu posameznega vzgojno-izobraževalnega obdobja ter ob koncu osnovnošolskega izobraževanja. Zapisani standardi znanja so izhodišče pri vrednotenju učnega napredka učencev pri predmetu gospodinjstvo. S standardi znanja je opredeljena stopnja doseganja učnih ciljev, kar ne pomeni, da ima vsak cilj z njim povezan, specifičen standard znanja.

Glede na stopnjo zahtevnosti so opredeljeni tako standardi kot minimalni standardi znanja. **Minimalni standardi znanja** so zapisani s krepko pisavo.

4.1 Standardi znanja v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju

Učenec:

- **se orientira v gospodinjski učilnici**, gospodinjske pripomočke in aparate pospravi na ustrezno mesto,
- **poimenuje osnovno jedilno posodo in pribor, opremo in gospodinjske aparate v gospodinjski učilnici**,
- uporablja osnovno jedilno in kuhhalno posodo, pribor ter opremo v gospodinjski učilnici,
- izvaja postopke priprave na delo z upoštevanjem osebne higiene in varnosti pri delu v gospodinjski učilnici,
- **pozna vrste čistil in pripomočkov za čiščenje glede na namembnost**,
- opravlja osnovna gospodinjska opravila,
- obroke načrtuje po načelih prehranskega krožnika,
- **pozna osnovne skupine živil in zna naštetih vrste škrobnih živil**,
- opiše posamezna škrobna živila, njihove značilnosti in načine shranjevanja,
- **pozna načine strežbe in bonton pri prehranjevanju**,
- **bonton prehranjevanja uporablja v jedilnici in drugih prostorih**,
- **opiše značilnosti praznovanja**,
- **pozna pomen in različne načine konzerviranja in shranjevanja določenih živil**,
- uporabi izbrani način konzerviranja ali shranjevanja za določeno živilo,
- **po navodilih pripravi izbrane jedi na osnovi škrobnih živil in jih primerno shrani**,
- pozna namen zaščitnih in delovnih oblačil, ki sodijo k poklicem s prehranskega področja,
- pozna vsebino toaletne torbice,
- **pripravi šolsko torbo, šolske pripomočke in delovni prostor glede na urnik**,
- **zna pravilno nositi šolsko torbo**,
- **uporablja pripomočke in sredstva za nego telesa in zaščito kože glede na njihovo namembnost**,

- pojasni sekundarne znake pubertete in higienske posebnosti ob negi telesa v tem obdobju,
- **na primerih predstavi osnovne pripomočke za ročno šivanje,**
- izbira materiale, pripomočke in tehniko izdelave izbranega tekstilnega izdelka,
- ob upoštevanju navodil za varno delo s šivalnim priborom ročno izdelava enostaven in uporaben tekstilni izdelek,
- **opiše, razvršča ali izbira vrsto obutve glede na materiale, letni čas, vreme, delo, šport idr.,**
- na primeru predstavi uporabo, vzdrževanje in shranjevanje obutve glede na vrsto materiala in namen uporabe,
- iz prišitega ali obesnega lističa pozna simbole za naravna in umetna vlakna,
- pozna lastnosti naravnih in umetnih vlaken in njihov pomen za izdelavo tekstilij,
- opiše ali po navodilu izvaja postopke vzdrževanja tekstilij,
- iz prišitega ali obesnega lističa pozna pomen simbolov za vzdrževanje tekstilij,
- na primerih prepozna in razlikuje naravna in kemična sredstva za vzdrževanje tekstilij,
- **na primerih prepozna različna ročna dela,**
- izbere tehniko ročnega dela in naredi osnovni izdelek,
- **pozna različna bivalna okolja in opiše značilne prostorske razporeditve ter opremo,**
- opiše in pojasni ustrezne pogoje bivanja v šoli in doma,
- opiše individualna in skupna hišna opravila ter zadolžitve članov gospodinjstva,
- loči med vrstami odpadkov ter jih pravilno razvršča in odlaga,
- pozna pomen ločevanja in recikliranja odpadkov,
- **skrbi za urejenost in čistočo gospodinske učilnice, šolskih prostorov in šolskega okoliša,**
- pozna ukrepe za manjšo rabo virov in zmanjševanje količine odpadkov,
- opiše načine uporabe denarja kot plačilnega sredstva,
- na primerih pojasni razliko med gotovinskim in negotovinskim plačevanjem,
- na primerih pojasni razliko med prihodki, odhodki in prihranki,
- **pozna slovensko denarno valuto,**
- iz obrazca UPN bere podatke, ki jih potrebuje za izvedbo plačila,
- pozna osnovne pogoje za uspevanje cvetlic,
- **zna presaditi cvetlico.**

4.2 Standardi znanja v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju

Učenec:

- **izvaja postopke priprave na delo z upoštevanjem osebne higiene in varnosti pri delu v gospodinski učilnici,**

- **samostojno uporablja osnovne gospodinjske aparate,**
- **se samostojno orientira v gospodinjski učilnici, pozna opremo in pripomočke,**
- z ustreznimi čistili in pripomočki za čiščenje čisti opremo, aparate in pripomočke v gospodinjski učilnici,
- **pozna namembnost hladilnika in zamrzovalnika,**
- pozna postopke shranjevanja, zamrzovanja in odtajevanja izbranih živil,
- **opiše oblike shranjevanja živil v hladilniku in zamrzovalniku,**
- na primerih pojasni postopke kisanja živil in njihove zdravilne učinke,
- **na primerih razlikuje živila, ki se kisajo s pomočjo naravnega kisanja, in tista, ki jih konzerviramo s kisom,**
- **pozna namen zaščitnih in delovnih oblačil, ki sodijo k poklicem s prehranskega področja,**
- **pozna lastnosti beljakovin in pomen njihovega uživanja za zdravje,**
- **beljakovinska živila loči glede na izvor na rastlinska in živalska,**
- po navodilih pripravi izbrane jedi na osnovi beljakovinskih živil iz vseh skupin,
- **našteje vrste beljakovinskih živil, maščob in sladkorjev,**
- **pozna lastnosti maščob in pomen njihovega uživanja za zdravje,**
- **pozna nevarnost prekomernega uživanja sladkorjev in nezdravih maščob,**
- **opredeli pomen rednega uživanja sadja in zelenjave za zdravje,**
- opredeli pomen zaščitnih snovi za zdravje,
- **našteje vitamine in minerale, ki se nahajajo v sadju in zelenjavi,**
- **opredeli dnevno potrebo po zaužiti količini vode za svojo starost, letni čas, fizično obremenitev idr.,**
- pozna pomen in funkcijo vode v našem telesu,
- **pozna pomen vode v gospodinjstvu,**
- pozna in razlikuje prehranske potrebe človeka v različnih starostnih obdobjih,
- pozna značilnosti dietne prehrane,
- **dnevne obroke za svojo starost načrtuje po načelih prehranskega krožnika,**
- **opredeli hranilne snovi in njihov pomen v prehrani,**
- pozna priporočila za prehranjevanje v izrednih razmerah,
- **našteje primere izrednih razmer,**
- pozna pomen posameznih podatkov na embalaži prehranskega izdelka,
- **opredeli značilnosti zdravega prehranjevanja,**
- pozna vsebino kompleta prve pomoči,
- **pravilno uporablja pripomočke in sredstva za osebno higieno,**
- **pojasni uporabo pripomočkov in sredstev za intimno nego,**
- razlikuje moško in žensko negovalno kozmetiko,
- **pozna ukrepe za preprečevanje okužb in pojavnosti telesnih zajedalcev,**
- pojasni ravnanje ob pojavu okužbe ali telesnih zajedalcev,
- **pozna znake prehladnih obolenj,**

- **razloži ravnanje ob prehladnih obolenjih,**
- praktično prikaže osnovne postopke nege dojenčka na lutki,
- prikaže pravilno odlaganje odpadkov po negi dojenčka,
- pozna pomen simbolov na kemičnih čistilnih sredstvih,
- razloži varno ravnanje s kemičnimi izdelki za vzdrževanje,
- **pozna kulturo oblačenja in bonton glede na priložnost, vremenske razmere, starost ipd.,**
- opiše osnovno rokovanje z električnim šivalnim strojem,
- opiše osnove krojenja,
- **pojasni primerno zračenje, ohlajanje, temperaturo in osvetlitev v prostoru,**
- **našteje pogoje za uspešno vrtnarjenje,**
- izbere primerne pripomočke, orodja in delovna zaščitna sredstva za varno vrtnarjenje,
- **razloži varen postopek priprave na sajenje, vzgoje in nege cvetlic,**
- izvaja pravilen in varen postopek sajenja, presajanja, vzgoje in nege cvetlic ali vrtnin,
- bere osnovne informacije in oznake na setvenem koledarju,
- **pozna vrtno škodljivce,**
- **opiše okolju prijazne načine za zatiranje vrtnih škodljivcev ter najbolj pogoste bolezni vrtnin,**
- **pojasni vlogo denarja kot plačilnega sredstva,**
- pozna osnovne funkcije, ukaze in storitve bankomata,
- pojasni pojme potrošnik, potrošništvo, osnovne potrošnikove pravice in dolžnosti,
- **kritično presoja vpliv oglasnih sporočil na potrošnika,**
- **razlikuje potreben, nujen od nepotrebnega, manj nujnega nakupa,**
- razloži postopek in pasti spletnega nakupovanja,
- upošteva racionalno rabo denarja, časa, materiala in energije pri načrtovanju in izvedbi praznovanja, nakupih idr.,
- pojasni odnose med prihodkom, odhodkom in prihrankom,
- pozna osnovne stroške družinskega življenja.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Učni načrt je sestavljen iz splošnih in operativnih ciljev, vsebin in didaktičnih priporočil za obravnavo posameznih tem in sklopov, ki določajo in omogočajo pridobivanje praktičnih znanj in spretnosti s področja gospodinjskega izobraževanja, ki so pomembna za učence v prilagojenem programu z NIS. Pri načrtovanju učnega procesa izhajamo iz splošnih in operativnih ciljev predmeta.

Splošni cilji predmeta opredeljujejo namen poučevanja predmeta gospodinjstvo in so vodilo pri oblikovanju učiteljeve letne priprave, izvajanju pouka ter spremljanju napredovanja učencev.

Operativni cilji in vsebine določajo, katera znanja in spretnosti naj usvojijo učenci v posameznem razredu v okviru določenega sklopa, in se vertikalno nadgrajujejo vse do konca osnovnošolskega izobraževanja. Cilji so zastavljeni tako, da z uporabo različnih didaktičnih pristopov in dejavnosti obravnavamo in v učni proces vključujemo aktualne vsebine s prehranskega, zdravstvenega, okoljskega in finančnega področja ter področja tekstilstva, ki so prilagojene zmožnostim in potrebam učencev v prilagojenem programu z NIS. **Cilje znotraj različnih tem in sklopov učitelj lahko združuje ali dopolnjuje in jih prilagaja specifični dela z učenci v posameznem razredu v prilagojenem programu z NIS ter pogojem za organizacijo in izvedbo pouka v šoli.** Poudarek je na povezovanju in poglobljanju znanja znotraj posameznega razreda in med razredi vertikalno do konca osnovnošolskega izobraževanja. **Zaporedje posameznih tem in sklopov predmeta ter razvrstitev ur v letni pripravi je zadeva strokovne avtonomije učiteljev in organizacije pouka v letnem delovnem načrtu posamezne šole.** Priporočljivo je izvajanje pouka v obliki blok ur, v specializiranem kabinetu (gospodinjska učilnica).

Učni načrt predlaga različne dejavnosti, med katerimi učitelj v dogovoru z učenci izbira tiste, ki omogočajo obravnavanje teoretičnih vsebin ob praktičnem delu in v kontekstu, ki je učencem blizu, ter sodelovalno učenje. Dejavnosti, predlagane v učnem načrtu, predstavljajo le nabor idej in usmeritev za učitelja. Učni načrt omogoča učitelju avtonomijo in fleksibilnost pri načrtovanju ali izbiri dejavnosti, ki pa naj v največji možni meri omogočajo in spodbujajo razvoj vsakega posameznega učenca glede na njegove individualne zmožnosti, predznanje, močna področja, interese in potencialne. Predlagane dejavnosti za uresničevanje operativnih ciljev so zasnovane tako, da omogočajo prilagajanje vsebin, metod in oblik dela in časa izvedbe predznanju učencev ter podpirajo njihovo **aktivno vlogo, izkustveno in sodelovalno učenje v vseh fazah učnega procesa.** Metode, pri katerih učenec sodeluje aktivno, pripomorejo, da bo učenec teoretično znanje, pridobljeno pri pouku, uporabil tudi v praksi. Priporočljivo je, da dejavnosti in vsebine določa učitelj v dogovoru z učenci ter izbira tiste, ki bodo poleg usvajanja vsebin predmeta učencem omogočale tudi razvoj in krepitev socialnih in komunikacijskih spretnosti, občutek osebnega uspeha in zadovoljstvo ob individualnem ali skupinskem uspehu.

Prevladujeta naj praktično delo in sodelovalno učenje v paru ali skupini; teoretične vsebine se v največji možni meri povezujejo s situacijami vsakdanjega življenja učencev. Pristop k učenju naj izhaja iz izkustvene ravni učenca. Vključuje naj sodobno tehnologijo in aktualne vsebine ter rešuje vsakodnevne probleme. Pri načrtovanju pouka naj bo poudarek na sodelovanju, projektnem delu, skupinskem načrtovanju in izvedbi praktičnega dela, izmenjavi zamisli in idej, ponavljanju in utrjevanju znanj in usvojenih spretnosti ob konkretnih dejavnostih, ozaveščanju učencev, kako so se nečesa naučili (učenje učenja), z namenom podpore kontinuiranega napredka učenca v učnem procesu. Učitelj oblikuje skupine po interesih ali sposobnostih učencev in delo individualizira znotraj skupine. Učenci na podlagi svojih zamisli lahko v paru ali skupini izdelajo načrt dela, poiščejo informacije v tiskanih ali digitalnih virih, pripravijo delovni prostor, pripomočke, material in sestavine ter skupaj pripravijo praktični izdelek. Tako zasnovan pouk krepi pri učencih motivacijo, boljše razumevanje in delovne navade, samozaupanje v lastne zmožnosti, pozitivno samopodobo, podpira razvoj učenčeve samostojnosti pri pridobivanju znanj in spretnosti, pogloblja spoznanja o procesu učenja, učenci prevzemajo odgovornost za učenje, lastni napredek in uspeh skupine.

Dejavnosti, predlagane v učnem načrtu, predstavljajo le nabor idej in usmeritev za učitelje.

Učni načrt omogoča učiteljem avtonomijo in fleksibilnost pri načrtovanju in izbiri dejavnosti, ki pa naj v največji možni meri omogočajo in spodbujajo razvoj vsakega posameznega učenca glede na njegove individualne zmožnosti, močna področja, interese in potencialne.

Za spremljanje učenčevega napredka priporočamo formativno spremljanje, ki se je izkazalo za dokazano učinkovit način učenja in poučevanja tudi za učence v prilagojenem programu z NIS. S prenosom formativnega spremljanja v vsakdanjo pedagoško prakso pri poučevanju vsebin predmeta gospodinjstvo se učitelj odziva na raznolike izobraževalne potrebe slehernega učenca v oddelku. Z vidika učencev omogoča formativno spremljanje napredovanje v skladu s lastnimi zmožnostmi, potenciali in močnimi področji v individualnem tempu, učenčeva motivacija za učenje se večja, v učnem procesu učenec prevzema aktivno vlogo in odgovornost za lastni napredek in učenje.

Temeljni elementi formativnega spremljanja so: a) nameni učenja in kriteriji uspešnosti, b) dokazi o učenju, c) povratna informacija, d) vprašanja z namenom ugotavljanja ravni predznanja in razumevanje novega znanja, e) vrednotenje in samovrednotenje.

Nameni učenja so jezikovno preoblikovani učni cilji, zapisani v učnem načrtu v učencu razumljivem jeziku. Tako preoblikovani učni cilji, torej nameni učenja, učencem pomagajo razumeti, kaj se bodo učili in katera znanja in spretnosti bodo razvili ali krepili pri predmetu gospodinjstvo. Z nameni učenja dosežemo, da učenci razumejo učne cilje predmeta in v njih poiščejo smisel učenja o vsebinah z gospodinjskega področja. *Kriteriji uspešnosti* so vezani na namene učenja in učne cilje, ki učencem dajo odgovor na vprašanje, ali so dosegli zastavljene cilje ali ne. Učitelj načrtuje in oblikuje namene učenja in kriterije uspešnosti skupaj z učenci,

kar v učencih vzbudi občutek odgovornosti do učenja in svojega znanja, ki postaja kakovostnejše in bolj osmišljeno.

Dokazi o učenju predstavljajo učne dosežke učencev. Učitelj v učnem procesu omogoča učencem, da pokažejo svoje znanje na različne načine in v skladu s svojimi individualnimi zmožnostmi. Dokazi o učenju so vse dejavnosti učenca v procesu poučevanja, s katerimi učenec pokaže svoje znanje in spretnosti pri predmetu gospodinjstvo (plakati, praktični izdelki, zapiski v zvezek idr.). Učenci lahko sodelujejo pri izbiri načinov dokazovanja znanja. Vse dokaze o procesu učenja in znanja lahko učenci zbirajo v osebnih mapah učnih dosežkov, ki jih učitelj pregleduje in na podlagi teh dosežkov daje povratne informacije o učenju in znanju glede na vnaprej dogovorjene kriterije uspešnosti, kar je naslednji element formativnega spremljanja.

Povratna informacija je bistvo formativnega spremljanja in pomeni vsako informacijo učencu o njegovem napredku pri doseganju namenov učenja z namenom izboljšati učenje in znanje. Povratno informacijo učencu navadno sporoča učitelj ali vrstnik (*vrstniško vrednotenje*) na podlagi vnaprej dogovorjenih kriterijev uspešnosti, lahko pa tudi sam sebi v obliki *samovrednotenja*. Povratna informacija je sprotno, natančno, konkretno in specifično sporočilo, dano v učencu razumljivem jeziku, ki učencu jasno sporoča, kako napreduje v odnosu do namenov učenja in kriterijev uspešnosti, kje so še vrzeli v znanju, katera so njegova močna področja, katera pa bi moral še razviti in izboljšati ipd. Na primer, končni izdelek pri praktičnem pouku naj omogoča kakovostno povratno informacijo učitelja, vrstniško povratno informacijo in samovrednotenje po vnaprej dogovorjenih kriterijih uspešnosti, ki omogočajo celostno vrednotenje napredka učenca pri usvajanju znanj in spretnosti pri predmetu gospodinjstvo v prilagojenem programu z NIS (začetna zamisel in načrt dela, dejavnost in samostojnost pri delu, možnosti za izboljšave izdelka, estetski vidik pri vrednotenju končnega izdelka in dela, spretnosti sodelovanja pri skupinskem delu, sporazumevanja, uravnavanja lastnega vedenja in čustev idr.).

5.2 Medpredmetne povezave

Medpredmetno povezovanje predmeta gospodinjstvo v prilagojenem programu z NIS lahko poteka na način tematskega povezovanja ciljev in vsebin predmeta s cilji in vsebinami drugih predmetov. Predmet gospodinjstvo se medpredmetno povezuje tako z naravoslovnimi kot z družboslovnimi predmeti, v prvi vrsti pa z izbirnim predmetom prehrana in načini prehranjevanja. Medpredmetno povezovanje naj bo kot način poučevanja prilagojeno načinu mišljenja in zmožnostim učencev v prilagojenem programu z NIS.

Pri načrtovanju medpredmetno povezanega pouka naj učitelj razmišlja, katere cilje posameznih predmetov želi doseči z medpredmetno povezavo, kakšna pot mišljenja in metoda poučevanja sta najprimernejši za določeno vrsto znanja, na kakšen način bodo učenci v prilagojenem programu z NIS bolje razumeli vsebino, gradili svoje znanje, kakšno je predznanje učencev, kakšno organizacijo medpredmetnega pouka lahko izvede na šoli idr., saj

bo znanje učencev le tako bolj celostno in trajnejše. Učitelj načrtuje medpredmetno povezavo po lastni presoji. Za uspešen pouk in doseganje ciljev naj bodo skupni cilji in povezovanje predmetov zapisani že v letnih pripravah.

Medpredmetno povezovanje ne pomeni le povezovanja na ravni vsebin in ciljev predmetov. Medpredmetno povezovanje mora omogočati razvijanje spretnosti in veščin pri komunikaciji in sodelovanju, socialne spretnosti, ustvarjalnost, mišljenje, problemsko učenje in strategije obvladovanja čustev. Z medpredmetno povezavo omogočamo učencem dobro pripravo za vseživljenjsko učenje.

Poleg učinkovitosti učenja je cilj medpredmetno povezanega pouka tudi gospodarnejše ravnanje s časom. Tako pridobljeni čas lahko izkoristimo za obravnavo ali utrjevanje zahtevnejših vsebin. Povezovanje z drugimi predmetnimi področji je lahko tudi pri dnevnih dejavnosti, interesnih dejavnostih in v delu razširjenega osnovnošolskega programa, kot je šola v naravi.

Predlogi medpredmetnih povezav:

- a) naravoslovje: povezovanje s sklopi živa narava, vpliv človeka na okolje in naravo, spoznavanje vloge človeka v ekosistemu in prehranjevalni verigi, poznavanje glavnih sestavin hrane, pomena pestre in uravnotežene prehrane, spoznavanje hranilnih snovi in njihovega pomena za človeka, pomena vode za življenje, spoznavanje vrtnih škodljivcev, preprečevanje okužb z mikroorganizmi in zajedalci, pomen varčevanja z naravnimi viri ipd.,
- b) matematika: povezovanje s sklopi geometrija in merjenje, tehtanje sestavin, pretvarjane enot, merjenje dolžine s šiviljskim trakom,
- c) slovenščina: bralno razumevanje prebranega recepta,
- č) kmetijstvo (izbirni predmet): pomen pridelovanja hrane za človeka, spoznavanje različnih postopkov konzerviranja živil, spoznavanje zelenjave, ki raste na vrtu, orodja za delu na vrtu, učenje nudenja prve pomoči ipd.,
- d) prehrana in načini prehranjevanja (izbirni predmet): načrtovanje dietnega jedilnika, jedilnika za svojo starostno skupino, pomen uravnotežene prehrane za zdravje človeka,
- e) likovna umetnost: izdelovanje modne skice, načrtovanje tlorisa stanovanja ali sobe, načrtovanje razporeditve prostorov in notranje opreme ipd.,
- f) tehnika in tehnologija: povezovanje s sklopom gradiva in obdelovanje, krojenje in šivanje praktičnega tekstilnega izdelka.

Primeri vsebin za medpredmetno povezovanje

Prehranski krožnik:

- a) matematika – računanje deležev kroga,
- b) likovna umetnost – oblikovanje prehranskega krožnika,
- c) slovenščina – pisanje sestavka na temo uravnotežene prehrane,

č) prehrana in načini prehranjevanja – načrtovanje dietnega jedilnika na podlagi prehranskega krožnika.

Racionalna raba virov:

- a) slovenščina – oblikovanje sestavka na temo varčevanja z energijo,
- b) likovna umetnost – izdelava skulpture na temo varovanja gozdov ali vode,
- c) naravoslovje – oblikovanje plakata na temo varčevanja in kroženja vode,
- č) družboslovje – izdelava zemljevida z naravnimi bogastvi.

Pot od vlakna do tkanine:

- a) likovna umetnost – načrtovanje in risanje modne skice,
- b) slovenščina – opis izdelave tkanine in oblačil,
- c) tehnika in tehnologija – šivanje in izdelovanje oblačil iz različnih tkanin,
- č) športna vzgoja – priprava modne revije in hoja po modni pisti.

5.3 Individualizacija in diferenciacija

Individualizacija in diferenciacija pri pouku predmeta gospodinjstvo temeljita na prepoznavanju in upoštevanju temeljnih individualnih razlik med učenci, ki se izražajo v prilagojenem programu z NIS. Vsebine in dejavnosti prilagodimo individualnim zmožnostmi učencev, njihovem predznanju in interesom. Učitelj je še posebej pozoren na motorične spretnosti učencev ter njihove izkušnje iz domačega okolja. Upošteva prilagoditve, ki so opredeljene v Individualiziranem programu posameznega učenca, prilagaja metode in oblike dela, izbor učnih sredstev in pripomočkov. Prilagoditve načrtuje v vseh fazah pouka: tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot tudi v procesu preverjanja in ocenjevanja znanja. Upoštevati je treba učence ter njihove primanjkljaje, ovire oz. motnje, ki včasih terjajo dodatne prilagoditve učnega procesa.

Pri izvajanju pouka učitelj upošteva tako močna kot tudi šibka področja. Učenca vodi in usmerja v toliko meri, da je ta pri delu karseda samostojen, in na način, ki krepi njegovo samopodobo in socialne spretnosti. Zahtevnost nalog prilagaja učenčevim sposobnostim in jo tekom leta nadgrajuje glede na njegov napredek. Upoštevati je treba tudi kulturne razlike, kajti mnogo učencev prihaja iz tujejezičnega okolja. Še posebej je pozoren na razvoj morebitnih poklicnih interesov. Svoja opažanja posreduje strokovni skupini, ki je zadolžena za posameznega učenca.

5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Preverjanje, formativno spremljanje in ocenjevanje znanja so sestavni deli učnega procesa. Svojo vlogo imajo tako pri poučevanju kakor tudi pri učenju, saj pomembno vplivajo na to, kako se učenci učijo, kakšno znanje pridobijo in kakšen odnos do učenja ter znanja gradijo.

Učitelj pri preverjanju in ocenjevanju znanja ugotavlja učenčevo doseganje ciljev in standardov znanja v učnem načrtu za predmet gospodinjstvo. V učnem načrtu za predmet gospodinjstvo so standardi znanja oblikovani po vzgojno-izobraževalnih obdobjih (za drugo in tretje) in predstavljajo zahtevani nivo znanj in spretnosti za napredovanje učenca.

Preverjanje znanja poteka pred obravnavo učnih vsebin, med njo in ob koncu obravnave, pri čemer učitelj s kakovostno povratno informacijo učenca seznanen z doseženim, ga opozori na pomanjkljivosti in mu ponudi pot za njihovo odpravo, ga spodbudi k spremljanju lastnega napredka ter mu omogoči tako možnost samoregulacije lastnega učenja kot tudi podlage za nadaljnje učenje in se pri tem opira na močna področja učenca. Pri dajanju povratnih informacij, ki izhajajo iz kriterijev uspešnosti in jih učitelj oblikuje skupaj z učenci, ima pomembno vlogo sodelovanje učencev pri samovrednotenju in vrstniškem vrednotenju ob upoštevanju zmožnosti učencev za dajanje povratnih informacij, s čimer se krepi njihova odgovornost za lastno učenje. Če učenci razumejo kriterije uspešnosti, bodo razumeli tudi kriterije ocenjevanja, ki jih učitelj izpelje iz kriterijev uspešnosti in standardov znanja.

Učitelj natančno in premišljeno načrtuje načine ocenjevanja, ki so usklajeni z načini poučevanja predmeta, hkrati pa omogočajo ocenjevanje določenih standardov znanja posameznega sklopa. Učitelj ocenjevanje znanja opravi na podlagi kriterijev ocenjevanja po obravnavi učnih vsebin in opravljenem preverjanju znanja iz teh vsebin. Učenec lahko svoje znanje pri predmetu gospodinjstvo izrazi na različne načine, učitelj pa lahko oceni učenčevo znanje in spretnosti, ki se izražajo kot:

- govorno in pisno sporazumevanje,
- izvajanje dela in nalog po navodilih,
- izdelava praktičnega izdelka,
- izvedba praktične storitve,
- proces praktične izvedbe.

Pri ocenjevanju praktičnega izdelka ter praktične storitve in ocenjevanju procesa praktične izvedbe izdelava učitelj kriterije uspešnosti, ki se nanašajo na izbrano nalogo, pri tem pa upošteva tudi individualne zmožnosti ter prilagoditve posameznega učenca v prilagojenem programu z NIS. Končna ocena naj bo preplet vseh elementov (znanja, procesa dela in rezultatov dela). Pri ocenjevanju znanja uporabimo raznolike načine ocenjevanja znanja, ki naj temeljijo na učenčevih individualnih zmožnosti in močnih področjih, tako da mu omogočajo občutek uspeha in doživljanje zadovoljstva ob uspehu. Teoretične vsebine lahko ovrednotimo ob učenčevi pripravi in predstavitvi plakata, praktične naloge idr.

5.5 Digitalna tehnologija

Digitalne spretnosti so ene izmed ključnih spretnosti sodobnega časa, ki jih učenci pridobivajo z uporabo digitalne tehnologije pri učenju. Možnost vključevanja digitalne tehnologije pri pouku predmeta gospodinjstvo je prepoznavna v vseh strukturnih elementih učnega načrta. Z vključevanjem sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) lahko vplivamo na zanimivost pouka in učno uspešnost učencev v prilagojenem programu z NIS.

Uporaba digitalne tehnologije v vzgojno-izobraževalnem procesu ponuja raznolik nabor različnih orodij in virov informacij, ki jih lahko uporabljamo neposredno pri pouku ali kot dopolnilna izobraževalna in učna gradiva, kadar je to mogoče in smiselno. Različne informacijsko-komunikacijske naprave in digitalna orodja kot učni pripomoček (računalnik, projektor, interaktivna tabla, tablični računalnik, spletni brskalnik, pametni telefoni, aplikacije idr.) so pomembne za pedagoško bolj učinkovit proces in boljše doseganje ciljev in standardov znanj pri pouku predmeta gospodinjstvo. Prednost uporabe digitalne tehnologije pri pouku je, da lahko v nekaterih primerih bolje in bolj nazorno in multisenzorno prikažemo nekatere vsebine in elemente pouka in tako nadomestimo tudi drage praktične vaje oz. prikaze.

Da bo vzgojno-izobraževalni proces učinkovitejši, za učence v prilagojenem programu z NIS pa nazornejši, predlagamo, da učitelji pri izvedbi učnih ur pri pouku predmeta gospodinjstvo uporabljajo digitalno tehnologijo za:

1. predstavitev z uporabo različnih orodij (interaktivna tabla, elektronske prosojnice idr.),
2. uporabo različnih vrst aplikacij in izobraževalnih iger pri različnih vsebinah predmeta,
3. programe za pouk s področja hrane in prehranjevanja,
4. uporabo različnih vrst informacij in virov na spletu, kot na primer različne spletne platforme in druga interaktivna gradiva (za iskanje in kritično presojanje verodostojnosti spletnih informacij o različnih vsebinah področja gospodinjanskega izobraževanja, za pripravo interaktivnih učnih vsebin in plakatov, iskanje navodil za izdelavo ročnega izdelka v izbrani tehniki, iskanje receptov za pripravo jedi, primerov jedilnikov idr.),
5. obravnavo različnih učnih vsebin (izobraževalni posnetki na spletu),
6. e-gradiva (e-učbeniki, e-revije, didaktična e-gradiva),
7. uporabo digitalnega fotoaparata oz. kamere.

ZNANJA IZVAJALCEV

PREDMET	IZVAJALEC	ZNANJA
Gospodinjstvo 2. VIO	Učitelj	<ul style="list-style-type: none">• S področij visokošolskega izobraževanja defektologije ali specialne in rehabilitacijske pedagogike
Gospodinjstvo 3. VIO	Učitelj	<ul style="list-style-type: none">• S področij visokošolskega izobraževanja gospodinjstva